Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети ва Министрлар Советининг органи

ГАЗЕТА 1918 ЙИЛ 21 ИЮНДАН ЧИҚА БОШЛАГАН

29 август 1971 йил, якшанба ◆ № 199 (15.069). ◆ Баҳоси 2 тийин.

БУГУН — БУТУНИТТИФОҚ ШАХТЁРЛАР КУНИ

Бугун бутун мамлакатимиз шахтёрлар кунини байрам қилади. Ҳар йили август ойининг сўнгги ҳафтасида ўтказиладиган бу байрам тантаналари энди одат бўлиб қолди. Ҳадсиз-ҳисобсиз ер ости бойликларини қазиб олиб, эл-юртга инъом этаётган фахрли касб эгалари ўз байрамларини катта ютуқлар билан қаршиламоқдалар.

Республикамиз шахтёрлари тўена деса арзигулик меҳнат зафарларини қўлга киритдилар. «Средазуголь» комбинатида саккиз ойлик кўмир қазиб чиқариш плани 104,8 процент бажарилди. Режалангандан қўшимча 254 минг тонна кўмир қазиб олинди. Ўзбекистон бўйича саккиз ойлик топшириқ янада ортиқроқ — 106,4 процент бажарилиб, пландан ташқари 140 минг тонна ёқилғи буюртмачиларга юборилди.

Ўзбекистон кочегаркаси деб ном чиқарган Оҳангарондаги кўмир разрези ва 9-шахта кончилари янги беш йилликни яхши бошлаб юбордилар. Улар мусобақада пешқадамлик қилишмоқда. Меҳнат Қизил Байроқ орденли кўмир разрези кончилари Бутуниттифоқ мусобақасида иккинчи квартал иш натижаси бўйича СССР Кўмир саноати министрлиги коллегиясининг мукофотини олди. 9-шахта кончилари бўлса саккиз ойлик планни муддатидан икки ҳафта олдин бажардилар. Улар билан басма-басига ишлаётган Шарғун кон бошқармаси ҳам топшириқни барвақт бажарганлиги ҳақида ғалаба рапорти берди.

Шахтёрларимиз орасида ҳалол меҳнати билан ном таратган донгдорлар сафи кенгайиб бормоқда. Оҳангарон кўмир разрезининг Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Хўжа Алиқулов бош бўлган экскаваторчилар бригадаси отни қамчиламоқда. Карвонбоши бригада ҳар ойда планга қўшимча юзлаб тонна кўмир бераётир. Кўмир разрезидан В. Лазарев бригадир бўлган экскаваторчилар коллективи, 9-шахтадан Ҳамид Усмонов ва Абдураҳмон Маматовлар раҳбар бўлган шахтёрлар бригадаларининг иши ҳам таҳсинга лойиқ.

Ўтган йили кўмир саноатида қайта қуриш ишлари бошланган эди. Иш бошқаришнинг ҳаддан ташқари кўп босқичлилиги бу саноатда кўп масалаларнинг зудлик билан ҳал этилишига ҳалақит берар, топшириқларнинг ижро этилиши анча чўзилиб кетарди. СССР Министрлар Советининг қарори билан трестлар тугатилди. Энди министрликнинг топшириғи комбинат орқали тўғри ишлаб чиқаришга етиб борадиган бўлди. Шахта ва разрезларни илғор техника билан қуроллантириш, машина ва механизмларни автоматик бошқариш, оғир юмушларни комплекс механизациялаш, кўмир қазиб олишнинг тежамли технологияларини қўллашга эътибор кучайди. Бу ўзгаришларнинг ҳаммаси ишнинг самарадорлигини оширмоқда.

Тўққизинчи беш йилликнинг биринчи йилида мамлакатимиз шахтёрлари олдида катта ишлар турибди. Иттифоқимиз бўйича бу йил қазиб олинадиган кўмир 600 миллион тоннадан ортиб кетади. Республикамизда эса шахтёрлар 1975 йилга бориб 5 миллион 200 минг тонналик натижага эришишлари керак. Партиямизнинг XXIV съезди Директиваларида кўмир саноатида маҳсулот қазиб чиқаришнинг ўсишига асосан меҳнат унумдорлигини кўтариш ҳисобига эришиш таъкидланган. Ҳозиргача эришилган натижалар республикамиз шахтёрлари бу вазифаларни бажариш йўлида астойдил меҳнат қилаётганликларини кўрсатмоқда. Улар бундан кейин ҳам ижодий меҳнат қилишлари, меҳнат унумдорлигини янада кўтариш учун мавжуд резерв ва имкониятлардан самарали фойдаланишлари керак.

Юқоридаги суратда 9-шахтанинг иккинчи участкаси илғор кончиларидан А. Басаргин ва В. Горлин ўртоқлар. Улар ҳар куни пландан ташқари бир неча тонна кўмир қазиб чиқаришга эришмоқдалар. Пастдаги суратда эса шу шахтанинг биринчи участкасидаги Т. Низомиддинов бошлиқ бригаданинг илғор ишчилари.

А. Тўраев фотолари.

КОРХОНА РАҲБАРИ

Октябрь тонгида улуғ Ленин шундай башорат қилган эди: «Биз ўз йўлимиздан бораверамиз, яхши ўйлаб иш қиладиган, ишнинг кўзини биладиган, социализмга садоқатли бўлиш билан бирга, жуда кўп кишининг совет ташкилоти доирасида аҳил бўлиб, биргалашиб пухта ишловини жимгина (тўс-тўполон ва шовқин-суронга парво қилмасдан) йўлга қўяоладиган кишиларни, чин ташкилотчиларни мумкин қадар эҳтиётлик ва чидам билан синаб билиб олишга ҳаракат қилаверамиз. Фақат ана шундай кишиларчигина, ўн марта синаб кўргандан кейин, энг оддий вазифалардан энг қийин вазифаларга кўчира бориб, халқ меҳнатига раҳбарлик қилиш, идора ишларига раҳбарлик қилиш сингари масъул вазифаларга кўтармоқ керак. Биз ҳали буни ўрганиб олганимиз йўқ. Биз буни ўрганиб оламиз» деб ёзган эди.

Энди биз буни ўрганиб олганмиз. Доҳий Ленин таърифлаганидек, тадбиркор ва ташаббускор, энг оддий вазифалардан энг қийин вазифаларгача бажара бориб, масъул вазифаларга кўтарилган чин ташкилотчиларга эгамиз. Улар шу куннинг нафаси билан яшай биладилар. Бутун-бутун ишлаб чиқариш жараёнлари ичига кириб бориб, уни миридан-сиригача тушуниб етибгина қолмай, минглаб кишилик коллективларни катта зафарлар сари етаклай оладилар. Улар меҳнат унумдорлигини оширишни, маҳсулот сифатини жаҳон намуналари даражасига кўтаришни ўзларининг шон-шараф ишлари деб биладилар. Ишчиларга, оддий хизматчиларга ғамхўрлик ва меҳрибонлик қилишни, уларнинг талаб ва эҳтиёжларидан хабардор бўлиб туришни, керагида ёрдам кўрсатишни, кўнглини, кайфиятини кўтаришни, улар билан доим бирга бўлишни ўз бурчлари деб биладилар.

Республикамизда социалистик хўжалик қурилиш йилларида халқ орасидан кўпчиликка бош бўла оладиган ишлаб чиқариш ташкилотчиларининг катта отряди етишиб чиқди ва ишда тобланди. Эндиликда Тошкент кабель заводининг директори Ҳикматулла Алимов, Қўқон суперфосфат заводининг директори Владимир Дмитриевич Базилев, Шаҳрихондаги «Москва» ва Ғиждувон пахта тозалаш заводларининг директорлари Турсунбой Каримов ва Р. Отақулов сингари ишбилармон ва ташаббускор, ўз корхоналарини етакчи корхоналар қаторига олиб чиққан индустриямиз ишбошилари оз эмас.

Турсунбой Каримов ишни оддий мастерликдан, ишчилар билан елкама-елка туриб ишлашдан бошлаган эди. У раҳбарликнинг ҳамма пиллапояларини босиб ўтди. Оддий вазифалардан қийин вазифаларга кўча бориб, ишда обдон синалиб, кейин масъул вазифага — директорликка кўтарилди. У комил ишонч билан корхонада ишни олға бостирмоқда. Завод Бутуниттифоқ мусобақасида сурункасига 14 кварталдан буён ғолиб чиқиб, биринчиликни олиб келмоқда. Унинг ташаббуси билан заводда қанчадан-қанча оғир иш жараёнлари механизациялаштирилди. Ишчиларнинг иш шароити яхшиланди. Ишчи-хизматчилар учун махсус профилакторий қурилди, ишчилар ошхонасида овқатланиш бепул қилиб қўйилди. Корхонада меҳнат унумдорлиги кескин кўтарилмоқда. Маҳсулотнинг 93 проценти стандарт даражасида бўлмоқда.

Биз юқорида номларини тилга олган корхона раҳбарлари ҳақида оддий ишчилар ва хизматчилар ҳамиша илиқ сўзлар айтишади, номларини ҳурмат билан тилга олишади. Бу уларга берилган энг юқори баҳодир. Шундай баҳога сазовор бўлиш эса жуда-жуда шарафли. Бу директорлар энг аввало одамлар ҳақида қайғуришади, уларнинг эҳтиёжини қондиришни, оғирини енгил қилишни ўйлашади. Ишчи унумли ишлаши учун шарт-шароитлар яратиб беришни кўзлашади. Улар корхона эришган ютуқдан ғурурланиб ҳам кетмайдилар, қилинган барча ишларни, эришилган ютуқларни коллектив меҳнати деб билишади. Коллективга, коммунистларга таяниш уларга одат. Уларнинг кучи, нуфузи мана шунда. Улар ижодий илҳомни ҳам коллективдан оладилар.

Корхона раҳбарига жуда катта ҳуқуқлар берилган ва шу билан бирга ундан жуда катта масъулият ҳам талаб қилинади. У партиянинг онгли солдати, ўз корхонасида партия қарорларининг бекаму-кўст амалга оширилишига даъват этилган. Лекин шундай корхона раҳбарлари ҳам борки, улар ўз корхоналарида қўнимсизлик кўпайиб кетаётганидан ташвишга тушмайдилар. Брак маҳсулот ишлаб чиқарилаётганидан, корхона сарф-харажатлар кўпайишидан зарар кўраётганидан тегишли хулосалар чиқариб олмайдилар. Камчиликларни бартараф этиш чоралари ҳақида бош қотирмайдилар. Ишчиларнинг иш шароитларини яхшилашга, оғир иш жараёнларининг механизациялаштирилишига бефарқ қарайдилар. Талабга жавоб бермай қолган цехларни реконструкция қилиш, эски ускуналарни янгилаш учун жон куйдирмайдилар. Ишчиларнинг талаб ва эҳтиёжлари билан ҳисоблашмайдилар, уларга қулоқ солмайдилар. Пастдан бўлган таклифларни эътиборга олмайдилар. Танқидни эса кўтаролмай, бунга журъат этганларни қувғинга олмоқчи бўладилар. Оддий одамлар уларнинг қабулига киролмайди, юрагидаги гапларни айтолмайди. Бундай корхона раҳбарлари коллектив ишини олдинга эмас, орқага кетказадилар. Тез орада коллектив ўртасида беобрў бўлиб, шу лавозимга лаёқатсиз эканликларини кўрсатадилар. Биз шундай ношуд корхона раҳбарларини ишчан ва иш билармон, ташаббускор ва шу коллективда униб-ўсиб ўзини кўрсатган чин ташкилотчилар билан дадил алмаштиришимиз керак. Саноатимизда бундай ишнинг кўзини билган ва ишда пишган етук кадрлар истаганча топилади.

Меҳнат унумдорлиги кўтарилмаслиги, ортиқча сарф-харажатлар кўпайиши, маҳсулот сифатининг тушиб кетиши билан муросасозлик қилиб келаётган корхона раҳбарларини тегишли партия комитетлари қаттиқ тартибга чақиришлари, ишни яхшилашни талаб қилишлари керак. Ниҳоятда сифатсиз ва брак маҳсулот ишлаб чиқаришда Тошкентдаги каравот заводи, Чирчиқдаги «Ғунча» тикувчилик фабрикаси «донг» таратмоқда. Улар ўзларининг сифатсиз маҳсулотлари билан кўплаб харидорларни ранжитишмоқда. Бу корхоналар ишлаб чиқарган маҳсулотлар савдо омборларида тахланиб қолмоқда. Бу корхоналарнинг директорлари С. Алимов, С. Горяенова ўртоқлар эса ҳали бундан тегишли хулоса чиқариб олганлари йўқ.

«Узавторемонт» ишлаб чиқариш бирлашмаси ва унга қарашли корхоналарнинг баъзи раҳбарлари ҳам масъулиятни унутиб қўйишмоқда. Улар ўзлари эгаллаб турган лавозимларни суиистеъмол қилиш йўлига ўтиб олганлар. Ана шу бирлашманинг корхоналарида автомашиналарнинг эҳтиёт қисмларини талон-торож қилиш кейинги уч йил ичида ҳаддан ташқари авж олиб кетган. Автомашиналарни ремонтга қабул қилиб олиш тартиби ҳам бузиб келинмоқда. Бирлашма бош директори Крипицер корхоналардаги бундай хўжасизликни била туриб, ўз вақтида тегишли чора кўрмаётир. Натижада бу бирлашмадаги баъзи катта-кичик раҳбарлар давлат интизомини қўпол равишда бузиш, маблағларни талон-торож қилган шахсларни ўз ҳимояларига олишгача бориб етмоқдалар.

КПСС XXIV съездида таъкидлаб ўтилганидек, ҳар бир ходим шуни яхши эсда тутиши кераки, социалистик интизом-жамиятнинг барча аъзолари учун ягона, барча ва ҳар бир киши учун мажбурий бўлган интизомдир.

Индустриямиз ишбошилари янги жамият қуриш учун курашнинг ҳамма босқичларида ҳамиша юксак мавқени эгаллаб келдилар ва ўзларига билдирилган ишончни оқладилар. Улар бундан буён ҳам партия XXIV съезди қўйган улкан вазифаларни амалга оширишда жонкуярлик ва ташкилотчилик намуналарини кўрсатаберадилар.

ТЕРИМ ҚИЗҒИН

ШЎРЧИ, («Совет Ўзбекистони» мухбири). Сурхондарё областининг шимолий районларида ҳам пахта йиғим-терими оммавий равишда бошлаб юборилди. Бу йил ҳар гектар майдондан 55 центнердан хирмон кўтариш мажбуриятини олган «Комсомол XXX йиллиги» совхозининг И. Хуррамов бошлиқ бригада аъзолари теримни районда биринчи бўлиб бошладилар. Бригаданинг чевар теримчиларидан Х. Жумаева, Г. Ҳимматова, З. Ҳайитова, У. Ҳолбоевалар нормани 2-3 баравар ошириб адо этяптилар. Уларнинг ҳар бири 80-120 килограммдан пахта теряпти.

Райондаги Жданов номли колхоз аъзолари ҳам теримни уюшқоқлик билан бошлаб юбордилар. Гектаридан 40 центнердан хирмон уйиш учун курашаётган М. Соатмўминов бошлиқ бригада аъзолари ўтган йилдагидан 10 кун олдин теримга чиқдилар. Бригада коллективи 15 сентябргача ғалаба рапорти бериш учун социалистик мусобақани қизитиб юборди. Илғор теримчилардан Ж. Ибодов, Қ. Мусулмонова Х. Нурматова, О. Кобилов сингари пешқадамлар ҳар куни 85—90 килограммдан пахта термоқда. Колхознинг Б. Муҳаммадиев ва Б. Эгамов бошлиқ бригадаларида ҳам пахта йиғим-терими ёппасига авж олиб кетди.

КУНИГА 3 ПРОЦЕНТДАН

ШЕРОБОД, («Совет Ўзбекистони» мухбири). «Партия XXII съезди» колхозининг С. Эгамов бошлиқ бригада аъзолари пахта йиғим-теримини районда биринчи бўлиб бошлаган эдилар. Улар сўнгги беш кунликда давлатга 15,6 процент миқдорида пахта сотдилар. Бригада аъзолари машина терими бошлангач, кунлик ўсишни 8-10 процентга етказиш, йиллик планни 10 сентябргача бажариш учун курашни қизитиб юбордилар.

Бригаданинг Р. Назарова, Д. Худойбердиева, Т. Очилова сингари чевар теримчилари ҳар куни 140-150 килограммга етказиб пахта топширяптилар. Уларнинг ҳар бири мавсумда 15 тоннадан «оқ олтин» териб бериш мажбуриятини олди.

А. ХАЛИЛОВ.

Ем-хашак жамғариш ойлиги давом этмоқда

СИЛОС СЕРОБ

2800 тонна силос тайёр! Беруний районидаги Беруний номли совхоз чорвадорлари пландаги 2400 тонна ўрнига 2800 тонна силос бостирдилар. Бу ерда силос ғарамларини 3000 тоннага етказиш учун кураш бормоқда.

Шу райондаги Киров номли колхозда ҳам ем-хашак тайёрлаш ойлиги муваффақиятли давом этмоқда. Колхоз чорвадорлари 1900 тонна табиий хашак тайёрлаб, йиллик планни адо этдилар.

Ю. БЕКМУРОДОВ.

ГЕКТАРИДАН 600 ЦЕНТНЕР!

Гулистон районидаги «Коммунизм» колхозида чорвачилик рентабелли соҳага айлантирилмоқда. Бунда чорва учун мустаҳкам озуқа базаси яратиш учун жонбозлик кўрсатаётган тажрибали деҳқонларнинг ҳиссаси каттадир. Мамазокир Абдуллаев бошчилик қилаётган маккажўхоричилик бригадаси коллективи айниқса яхши натижаларни қўлга киритмоқда. Ҳозир бригада далаларида айни ўрим пайти. Маккажўхорининг ҳар гектаридан 600 центнердан кўпроқ олинмоқда.

«Совет Ўзбекистони» мухбири.

МАВСУМГА ШАЙМИЗ

Сирдарё область, Гулистон районидаги «Октябрь» колхозининг пахта йиғим-теримини уюшқоқлик билан ўтказиш юзасидан тадбирлари

Колхозимиз меҳнат аҳли тўққизинчи беш йилликнинг биринчи йилида она-Ватанга 4 минг тонна «оқ олтин» топшириш юзасидан юксак мажбурият олган. Бутун йил бўйи ана шу мажбурият асосида иш юритдик. Аҳдга вафо қилишни, сўзимизнинг устидан чиқишни олдимизга асосий мақсад қилиб қўйганмиз.

Колхозимиз сертармоқли хўжалик. Чорвачилик ҳам, сабзавотчилик ҳам муҳим ўринни эгаллайди. Асосий ишимиз эса пахтачилик. Бу соҳа йил сайин ривожланиб боряпти. Яқин йилларда биз ҳар гектардан 17-18 центнердан ҳосил олардик. Бултур гектар бошига 25 центнердан хирмон кўтардик. Пахта тайёрлаш йиллик планни 31 иш кунида бажардик. Ҳосилнинг асосий қисми машиналар билан териб олинди. Пахта таннархи анча арзонлашди.

Яқинда колхозимизда правление ва партия ташкилотининг қўшма йиғилиши бўлиб ўтди. Унга бригада бошлиқлари, механизаторлар, мутахассислар таклиф қилинди. Йиғилишда бир масала — пахта йиғим-теримини намунали ўтказиш тадбирлари ишлаб чиқилди. Биз Дўстлик район меҳнаткашларининг ватанпарварлик ташаббусларини қўллаб-қувватлаб олдимизда турган ғоят муҳим вазифани шараф билан бажариш йўлларини белгилаб олдик.

КПСС XXIV съезди қарорларини амалга ошириш учун бутун куч ва ғайратларини, билим ва тажрибаларини ишга солиб, қишлоқ хўжалик маҳсулотларининг мўл-кўл бўлишини таъминлашга интилаётган қишлоғимиз кишилари пахта далаларида олинган юксак мажбуриятни қоплайдиган даражада баракали ҳосил етиштирдилар. Чеканкани 10 августда тамомладик. Хўжалигимиздаги мавжуд 27 та пахта териш машинаси, 11 та кўрак териш машинаси, 45 та пахта ташиш прицеплари ва тракторлари, пахта ташишга ажратилган автомашиналар ва кўрак чувиш машиналари, хирмонлар муддатидан анча олдин сифатли ремонтдан чиқарилди. Қўл теримчилари учун 1000 дона этак, 500 дона қанор, 8 та тарози тахт қилиб қўйилди.

Биз ўтган йили етиштирилган ва давлатга топширилган 3118 тонна пахтанинг 1054 тоннасини ёки 48,2 процентини машиналар билан териб олган эдик. (Уруғлик пахтани қўлда теришга тўғри келган эди). Бу йилги мажбуриятимиз эса қуйидагича:

Она-Ватанга 4 минг тонна «оқ олтин» топширамиз. Ҳосилдорликни қарийб 32 центнерга етказамиз. Бу беш йиллик охирида кўзда тутилганидан 2 центнерга кўпдир. Ялпи ҳосилнинг 70 процентини машиналар ёрдами билан териб оламиз. Мактаб ўқувчиларини пахта теримига жалб этмаймиз.

Дефолиация 1 сентябрдан 10 сентябргача давом этади. Машина терими 11 сентябрдан бошланади. Йиллик пландаги 2800 тонна пахтани 8 октябргача хирмонга тўкамиз. Мажбурият ҳисобига топшириладиган 1200 тонна пахтани 1 ноябргача териб топширамиз.

3, 4 ва 8 бригадаларимиздаги уруғлик пахта асосан қўлда терилади. Шуни ҳисобга олиб, қолган 15 бригаданинг колхозчилари ана шу бригадаларга бириктиб қўйилади.

Пахта йиғим-терими даврида колхозчиларга зарур моддий-маиший шароитлар яратиб берилади.

Мавжуд 8 бригадамизнинг ҳаммасида дала шийпони барвақт сифатли қилиб ремонтдан чиқарилди. Бу дала шийпонларида ишловчиларга ҳамма қулайликлар яратилади. Кунига икки марта иссиқ овқат тайёрланади. 2 та медицина пункти, 1 амбулатория, ҳамма бригадаларда эса аптечкалар ишлайди. Халқ саломатлигини сақлаш учун 10 кишидан иборат медицина ходимлари хизмат кўрсатади.

Колхозимизда 3 та доимий кино-театр ишлаб турибди. Булардан ташқари узоқда жойлашган бригадаларга ҳафтада бир марта кўчма кино ташкил қилинади. Кўчма автолавкаларнинг доимий ишлаб туришини таъминлаймиз ва колхозчиларга савдо хизматини бевосита далада ўтказамиз.

Колхозимиз партия ташкилоти ҳисобида 71 коммунист бор. Улардан 53 киши бевосита пахта теримида қатнашади. Коммунистлар олдинги сафда бориб, барчага намуна кўрсатадилар. 7 сиёсий ахборотчи, 24 агитатор, 87 сиёсий ташкилотчи, «Билим» жамияти бошланғич ташкилотининг 13 аъзоси пахтада ишловчиларга хизмат кўрсатади.

Пахта йиғим-теримини тез ва уюшқоқлик билан ўтказиш мақсадида колхоз правлениеси ва партия ташкилоти қуйидаги рағбатлантириш тадбирларини белгилади:

Колхозда биринчи бўлиб пахта тайёрлаш планини бажарган бригадага санаторийда даволаниш ёки туристик саёҳат учун битта йўлланма берилади.

Ҳосилдорликда рекорд қўйган бригада битта мотоцикл билан мукофотланади.

Кўпминг килограммчилар мусобақасида ғолиб чиққан теримчига 100 сўм пул мукофоти берилади.

Бригадалар, трактор бригадалари, пахта терувчи механизаторлар ўртасида кўчма байроқ ва вимпеллар ташкил қилинади. Ҳар ўн кунда бу байроқ ва вимпеллар билан бирга 50 сўм пул ҳам берилади.

Колхозимиз меҳнат аҳли партиямизнинг тарихий XXIV съезди бўлиб ўтган йилда улкан пахта хирмони кўтариб, она-Ватанимизни хушнуд этадилар.

М. НОМОЗОВ,
Сирдарё область, Гулистон районидаги «Октябрь» колхозининг раиси.
А. ШАВКАТОВ,
колхоз партия комитетининг секретари.

КРЕМЛДА ҚАБУЛ

СССР Министрлар Совети Раисининг биринчи ўринбосари К. Т. Мазуров 27 августда Кремлда Япония Либерал-демократлар партияси сиёсий комитетининг раиси Дзэнтаро Косакани қабул қилди. Икки ўртада бўлган суҳбат вақтида Совет-Япония муносабатларига доир масалалар, шунингдек, ҳар икки томонни қизиқтираётган баъзи халқаро проблемалар муҳокама қилинди.

Суҳбат вақтида СССР ташқи ишлар министрининг ўринбосари Н. Н. Родионов ва Япониянинг СССРдаги элчиси Кинья Ниидзэки ҳозир бўлдилар. (ТАСС).

МИНИСТРЛАР СУҲБАТИ

27 августда СССР Ташқи ишлар министрлигида СССР ташқи ишлар министри А. А. Громико Германия Демократик Республикасининг ташқи ишлар министри О. Винцер билан суҳбатлашди. О. Винцер СССР ташқи ишлар министрининг таклифига биноан Москвага келган эди.

Министрлар Европада тинчлик ва хавфсизликни мустаҳкамлашга тааллуқли бир қанча актуал проблемалар ва Совет Иттифоқи билан Германия Демократик Республикаси ўртасидаги икки томонлама муносабатларга доир актуал проблемалар юзасидан фикрлашиб олдилар. Самимий, дўстона вазиятда ўтган суҳбат вақтида қараб чиқилган ҳамма масалалар юзасидан қарашларнинг тамомила бир хил эканлиги таъкидланди. (ТАСС).

«КОСМОС-435» ПАРВОЗДА

1971 йил 27 августда Совет Иттифоқида Ернинг навбатдаги сунъий йўлдоши «Космос-435» учирилди. Йўлдошнинг ичига ТАСС 1962 йил 16 мартда эълон қилган программага мувофиқ, космик фазони тадқиқ қилиш учун мўлжалланган илмий аппаратлар ўрнатилган.

Йўлдошда илмий аппаратлардан ташқари орбита элементларини аниқ ўлчайдиган радиосистема, приборлар ва илмий аппаратларнинг иши тўғрисидаги маълумотларни Ерга бериб турадиган радиотелеметрик система бор.

Йўлдошда ўрнатилган аппаратлар нормал ишлаб турибди. Координация-ҳисоблаш маркази олинган маълумотларни ишлаб чиқмоқда. (ТАСС).

ПАРТИЯ АКТИВИ ЙИҒИЛИШИ

Бухорода область партия-хўжалик активи йиғилиши бўлиб ўтди. Йиғилиш қатнашчилари область партия комитетининг биринчи секретари Қ. Муртазоевнинг Бухоро ип-газлама комбинати қурилишини жадаллаштириш чоралари тўғрисидаги докладини муҳокама қилишди.

Йиғилишда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг секретари И. Г. Анисимкин нутқ сўзлади.

Йиғилиш иштирокчилари областнинг барча қурувчиларига мурожаатнома қабул қилиб, комбинат қурилиши суръатларини тезлаштириш ва тўқимачилик саноати гигантининг биринчи навбатини белгиланган муддатда фойдаланишга топширишга чақирди. (ЎзТАГ).

Ўзбекистон ССР Министрлар Советида

ҚИШ ТАРАДДУДИ

Қиш яқинлашиб келмоқда. Ҳамма ерда қишки мавсумга пухта тайёргарлик кўриш лозим бўлади. Шунинг учун ҳам Ўзбекистон ССР Министрлар Совети алоҳида министрликлар ва идораларнинг зиммасига қишки мавсумга тайёргарлик, коммунал ва ташкилотлар учун ва шунингдек уй-жой биноларини иситиш учун зарур ёқилғи тайёрлаб қўйиш вазифасини юклади. 1970—1971 йил кузги-қишки мавсумини ўтказишда анча камчиликлар бўлганлиги қайд қилинди.

Республика ҳукумати 1971—1972 йил кузги-қишки мавсумга ҳозирлик масалаларида айрим ишлар қилинаётган бўлса ҳам, лекин бу соҳада сустлашиш рўй бераётганлигини ўз қарорида алоҳида таъкидлаб ўтди. Шу йилнинг беш ойида иситиш мақсадларида фойдаланиладиган мазут фонди кўпчилик министрлик ва идоралар томонидан олинган йўқ. Электр станциялар, савдо ва коммунал-маиший корхоналарнинг келаётган куз ва қиш мавсумида нормал ишлашини таъминлаш мақсадида Ўзбекистон ССР Министрлар Совети қарорида тегишли тадбирларни белгилаб берди. Кўмир ва ўтин билан савдо қилиш складларида ишни тағин ҳам яхшилаш керак. Шу йўл билан шаҳар ва қишлоқ жойларда аҳолининг ёқилғи таъминотини яхшилаш, мактаблар, мактабгача болалар муассасалари ва бошқа ташкилотларга ўтин-кўмир етказиб бериш вазифаси қўйилди.

ҚУВВАТЛАРДАН САМАРАЛИ ФОЙДАЛАНАЙЛИК

Кейинги йилларда республикамиз Енгил саноат министрлиги корхоналарида анча янги ишлаб чиқариш участкалари ва цехлари фойдаланишга топширилди, тайёрлаб чиқарилаётган маҳсулотларнинг хили кўпайди. Янги ишга туширилган цехлар ва участкалар ишлаб чиқариш қувватларидан етарли даражада фойдаланилмаяпти. Министрлик коллегияси бу масала билан астойдил шуғулланиши лозим. Шу йилнинг биринчи ярмида Андижон трикотаж фабрикасида ҳамда Наманган шойи ва «Ёшлик» фабрикасида ишлаб чиқариш қувватидан 63 процентгина, шу корхоналарнинг тўқув фабрикасида 45,1, Фарғона пойафзал фабрикасида 46,4 процентгина, Самарқанд тикувчилик фабрикасида 83,6 процентгина фойдаланилди.

Ускуналарнинг пландан ташқари ишлаб беркор туришига йўл қўйилмасин. Корхоналар ҳам бу соҳада Ўзбекистон ССР Министрлар Совети ана шу масала юзасидан қабул қилган қарорида янги ишлаб чиқариш қувватларидан самарали фойдаланишга қаратилган муҳим тадбирлар белгилаб берилди.

КОЛХОЗЛАР НИЗОМИ

Колхозларнинг республика Кенгаши тузган Низом Ўзбекистон ССР Министрлар Совети томонидан тасдиқланди. Колхозларнинг Ўзбекистон республика Кенгаши — колхоз демократиясини янада ривожлантириш, колхозлар ҳаётига оид масалаларни ҳал қилишда колхозчиларнинг иштирокини кенгайтириш, илғор тажрибаларни умумлаштириш ва оммавий ёйиш мақсадида тузилган. Кенгаш партия ва ҳукуматнинг колхоз қурилишига оид қарорларини ҳаётга тадбиқ этишда ва колхозлар ишини янада яхшилашга доир таклифлар ишлаб чиқади. Колхозлар Ўзбекистон республика Кенгаши КПСС ва Ўзбекистон Компартиясининг ишлаб чиққан программасини изчиллик билан амалга оширишда иштирок этади.

Колхозларнинг Ўзбекистон республика Кенгаши ўз фаолиятида Коммунистик партия ва Совет ҳукуматининг қарорлари, ССР Иттифоқи ва Ўзбекистон ССРнинг амалдаги қонунлари, колхозчиларнинг Бутуниттифоқ съездлари ва Бутуниттифоқ Кенгаши қарорларига амал қилади. Кенгаш республика ва область, район колхоз кенгашлари, колхозлар билан ҳамкорликда иш олиб боради. Колхозларнинг Ўзбекистон республика Кенгаши ўз ишида колхозчилар намунавий Уставига ҳамда колхозларнинг Ўзбекистон республика Кенгаши тўғрисидаги Низомга амал қилади.

ОБОДОНЛАШТИРИШ ИЛҒОРЛАРИ

Республика шаҳарларини ободонлаштириш ва санитария ҳолатини яхшилаш борасида Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Министрлар Совети ва Ўзбекистон касаба союзлари республика Совети шаҳарлари ўртасида ўтказилган социалистик мусобақа шартларининг бажарилиши якунлари кўриб чиқилди.

Ободончилик ишларини тезлаштириш ва ташкил этишни яхшилашда Олмалиқ ва Ангрен шаҳарлари юқори кўрсаткичларга эришди. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Министрлар Совети ва Ўзбекистон касаба союзлари республика Советининг кўчма Қизил байроғи ҳамда 3 минг сўм мукофотлари шу шаҳарларга топширилди.

Тошкент шаҳридаги Сергели район ижроия комитети ҳам ободонлаштириш, санитария ишларини яхши йўлга қўйишга эришди. Шу район Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Министрлар Совети ва Ўзбекистон касаба союзлари республика Советининг кўчма Қизил байроғи билан бир ярим минг сўм миқдоридаги пул мукофотига сазовор бўлди. Шу йилнинг иккинчи ярмида Қўқон, Наманган шаҳарлари, Тошкент шаҳридаги Ҳамза ва Ленин районлари ҳам ободонлаштириш, санитария ишларини яхшилаш борасида ижобий ишлар қилганликлари таъкидлаб ўтилди.

ОЛИЙ ТАЪЛИМ РАВНАҚИ

Сунгги вақтларда республикада олий таълимни ривожлантириш, ўқув юртларининг кенгайтириш ва уларнинг моддий базасини мустаҳкамлаш соҳасида катта ишлар амалга оширилди. Кейинги беш йилликнинг ўзида янгидан олти олий ўқув юрти ташкил қилинди, студентлар контингенти қарийб бир ярим баравар ортди. Ўқувчилар ва илмий-тадқиқот ишлари анча яхшиланди. Илмий даражага эга бўлган ўқитувчилар 4 минг кишига кўпайди.

Университетлар ишини яхшилашга қаратилган қатор тадбирлар ҳам кўрилди. В. И. Ленин номли Тошкент давлат университетида кадрлар тайёрлашни яхшилаш, университетнинг моддий-техника базасини мустаҳкамлаш бўйича чора-тадбирлар белгилаб берилди, кафедралар ва лабораториялар очилди. Университет ўқув-моддий базасини мустаҳкамлаш мақсадларига 14 миллион сўмдан кўпроқ маблағ ажратилди.

А. Навоий номли Самарқанд давлат университетида ҳам бу соҳада муайян ишлар қилинди. Шу билан бирга, Самарқанд давлат университетида малакали мутахассислар тайёрлаш, илмий-тадқиқот ишларини ташкил этиш ҳамда моддий-техника базасини мустаҳкамлаш соҳасида қилинаётган ишлар талабга жавоб берарли даражада эмас. Самарқанд давлат университети ишини тағин ҳам яхшилаш мақсадларини кўзда тутган янги қарор қабул қилинди.

Янги ўқув йилига тайёрмисиз?

ЁРУҒ, ШИНАМ ХОНАЛАР

НУКУС, («Совет Ўзбекистони» мухбиридан).

Ўқувчилар орзиниб кутаётган сентябрь тобора яқинлашмоқда. Автоном республикада ҳам янги ўқув йилининг биринчи кунини муносиб кутиб олиш учун пухта ҳозирлик кўрилмоқда. Амударё районида 9 та мактаб капитал, 52 таси эса жорий ремонтдан чиқарилди. Айниқса, Ленин номли колхоздаги Айний номли, Чапаев номли, шунингдек, район марказидаги Стрелков номли, Гагарин номли, Ленин номли мактаблар сифатли ремонт қилинди.

Бу йил биринчи марта мактаб остонасига қадам қўйётган кичкинтойлар ўзлари учун ёруғ, шинам синфхоналарда ўқийдилар. Улар ўзларини ҳамма нарсаси бор мактабларга ташриф буюрадилар. Хўжайли шаҳридаги Ленин номли, Шевченко номли, Островский номли, Чехов номли ва бошқа мактаблар билан ана шундай мактабларга айланди. Шаҳардаги 6 та мактаб капитал, 12 таси эса жорий ремонтдан сифатли чиқарилди.

Хўжайли районидаги мактабларда ҳам ремонт ишлари муваффақиятли тугалланди. Мактабларни капитал ва жорий ремонтдан сифатли ва барвақт чиқаришда районлараро қурилиш бошқармаси ва колхозлараро қурилиш бошқармаси инженер-техниклари ва қурувчилар ҳормай-толмай меҳнат қилдилар.

Р. ЕШИМБЕТОВ.

СОВЕТЛАР МАМЛАКАТИДА

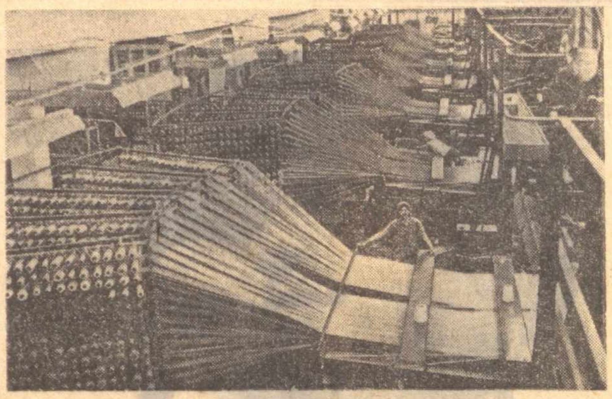

ТОЖИК ГИЛАМИ

Тожикистон ССРнинг Қайроққум шаҳридаги гилам комбинати бу йил 3 миллион квадрат метрдан ортиқ гилам ва гилам маҳсулотлари ишлаб чиқаради. Маълумки Қайроққум гилам комбинати ўзининг сифатли гиламлари билан шуҳрат қозонган. Комбинатда ҳамма ишлаб чиқариш жараёнлари юксак механизация асосида олиб борилмоқда. Бу ерда ҳозирги замон ускуналари ишлаб турибди. Корхонада тўқилаётган гиламлар ўзининг ғоятда гулдорлиги билан ажралиб туради. Урнатилган ускуналар эса 14 хил рангдаги процессни бажара олади.

Янги беш йилликда гилам комбинати тағин ҳам кенгаяди. Бу давр ичида комбинатнинг иккинчи навбати қурилиб ишга туширилади. Юқоридаги суратда комбинат цехларидан бири.

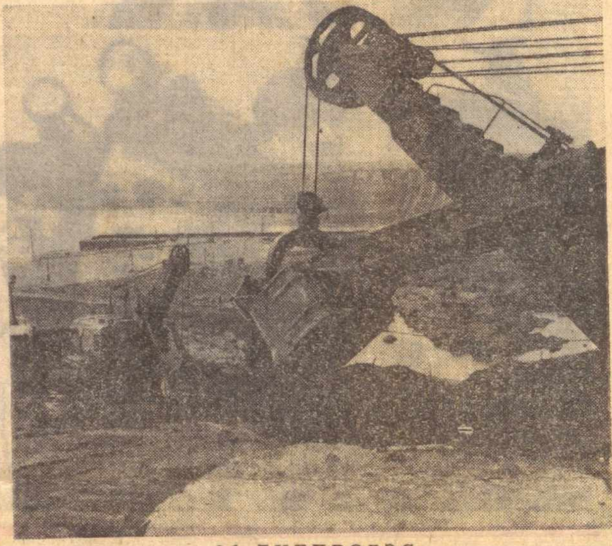

11-ДНЕПРОГЭС

В. И. Ленин номидаги Днепр гидроэлектростанцияси ўзининг энергия қувватини тобора оширмоқда. Ҳозирги кунда 11-ДНЕПРОГЭС қурилмоқда. Бунинг учун Днепр территориясида 60 минг квадрат метр майдон машина зали учун белгиланган. Бу ерда ҳар бири 103 минг киловатт қувватга эга бўлган саккизта гидроагрегат ўрнатилади. Айни вақтда экскаваторлар дастлабки тупроқ ишларини бажармоқда, портлатиш ишларига ҳозирлик кўрилмоқда.

11-ДНЕПРОГЭС 1-ДНЕПРОГЭСДАН 180 минг киловатт ортиқ қувватга эга бўлади. Маълумки, 1-ДНЕПРОГЭС бундан 40 йил илгари тикланган эди. 11-ДНЕПРОГЭС тўққизинчи беш йилликда ток бера бошлайди. Уртадаги суратда электростанция қурилишида.

КАПРОЛАКТАМ КЎПАЯДИ

Новокемеровск химия комбинатида капролактам корхонасининг учинчи навбати қурилмоқда. Бу янги комплекс бир неча улкан корпусларга жойлашади.

Капролактам капрон саноатининг энг яхши маҳсулоти ҳисобланади. У автомобиль шиналари тайёрлашда ҳамда тўқимачилик саноатида кенг ишлатилади. Ҳозирги кунда Новокемеровск комбинати мамлакатга 50 минг тоннадан ортиқ капролактам етказиб бермоқда. Пастдаги суратда: Новокемеровск химия комбинати.

Б. Ушмайкин, Р. Нетельев ва Е. Свет фотолари, (АПН).

«Совет Ўзбекистони» Қарши қурилишида

ҲАЁТ ЙЎЛЛАРИ

Бу йўллар сизни қурилиш майдонларига, энди қад кўтарадиган иншоотларга бошлайди. Чўл йўллари сизни Қаршидан Дўстлик Толимаржон посёлкаларига элтади, бу йўллар бўйлаб олти насос станциясига, Чароғил чўлида бунёд этиладиган 9- ва 11-янги совхозлар қурилишига етиб оласиз.

Чўл йўллари. Қарши — Амударё автомобиль магистрали бу йўлларнинг тўнғичи. 1964 йил ёзида йўлнинг 132 километрли трассасида механизмлар гулдуроси янгради, гўё чўл ларзага келгандек эди ўшанда. Тўртинчи йўл қурилиши бошқармаси ташкил этилди-ю, ана шу трассада иш бошланди.

Йўл қурувчилар ҳам, бинокорлар ҳам, лойиҳачи-ю, геодезистлар ҳам, шофёрлар-у тракторчилар, хуллас барча чўлқуварлар ана шу трассанинг ниҳоятда зарур эканлиги, келажакда амалга ошириладиган юмушларнинг тақдири кўп жиҳатдан худди шу йўлга боғлиқ эканини яхши билар эдилар.

«Каршистрой» бошқармаси раҳбарлари бу объектни қуриб битказиш учун салкам икки йил муддат беришди. Қурилиш ишлари бутун трасса бўйлаб авж олдирилди. Учта участка ташкил этилди. Участкалар пикетларга бўлиб чиқилди. Челябинскдан юборилган юзлаб бульдозерлар, Кострома, Воронеж заводлари тайёрлаган экскаваторлар, скрейперлар қурилишга сафарбар этилди.

Орадан икки-уч ой ўтгач бир неча километрда тупроқ ишлари бажарилиб, трасса ён томонларининг қия текислиги пардоздан чиқарилди, сув сепиб шиббалаш ишлари ҳам ўринланди. Энди шағал керак. Биринчи автотранспорт идорасидан ажратилган 25-30 машина 55-60 километр йўл босиб Ғузор дареси ўзанидаги карьердан шағал ташир эди. Икки ярим ҳафтада йўлнинг ақалли бирон километри ҳам шағал билан қопланмади. Бу аҳволда йўл қачон битади. Ҳали асфальтлаш ишлари олдинда турибди.

Йўл қурувчиларнинг фикри-ҳаёлида бир ўй, бир ташвиш эди. Шағал топиш керак. Ана шундай оғир шароитда кимдир антиқа фикрни таклиф этди.

— Наҳотки бир миллион гектарли бепоён чўл бағрида биз учун керак бўлган шағал топилмаса?

— Бе, чўлда шағал нима қилади, лекин кулранг қум сероб, қара, анави барҳанларни. Бир жойдан иккинчисига кўчиб, ўзини кўз-кўз қиляпти.

— Қидиришдан бошқа чора йўқ эди, — ҳикоя қилади 4-йўл қурилиши бошқармасининг бош инженери Анатолий Иванович Ли, — Қидирдик. Ўшанда мен участка бошлиғи эдим. Икки бульдозерчини олиб тепаликларни сурдик, сойликларни кавладик. Ахир чўлнинг қайсибир жойидан бир вақтлар дарё ўтган дейишади, бир замонлар бу ерларда одам яшаган, деган ривоятлар бор.

Қирққулоч чўлидан изланган нарсани топдик.

— Шағал, шаа-а-ғал, — деб бақирарди бульдозерчи Рауф Шодмонов.

Унинг овози барҳанлар оша чўл қаърида ғойиб бўлар, бульдозерчи севинчини ичига сиғдиролмай гоҳ ҳамкасби Кенжани, гоҳ мени қучар, қўлларимизни қаттиқ қисиб табриклларди. Лаборатория анализлари ижобий натижа берди. Қирққулочда карьер ташкил этиш учун экскаватор ва бульдозерлар юборилди.

Изланишлар самараси — Қирққулоч шағали йўл қурилишини жадаллаштириб юборди. Машиналар энди ҳар куни икки рейс эмас, 15-20 рейс қиладиган бўлди. Иш унумини ошириш масаланинг бир томони бўлса, транспорт харажатлари камайтирилиб 500 минг сўм давлат маблағи ҳам тежалди. Йўл қурилиши белгиланган муддатидан ярим йил бурун битказилди. Энди 132 километрлик автомагистрал бўйлаб автомашиналар колоннаси зув қатнайди. Елкасига қум, шағал, ёғоч, тахта, темир-бетон конструкциялари ва бошқа қурилиш материаллари юклаб бунёдкорлар сари ошиқади.

Бу йўлни қуриш жараёнидаги биргина воқеа ҳақида сўз юритдик. Жазирама иссиқ, изғирин совуқда озмунча азият чекишдими улар. Кимсасиз чўлда меҳнат қилиш, фақат айтишга осон. Сафдан чиққан механизмларни трассада ремонт қилиш, ёнилғини ва эҳтиёт қисмларни тежаб сарфлашда озмунча изланишмади, механизаторлар. Коммунистик меҳнат бригадаси номини олиш учун кураш худди ана шу трассада бошланган эди. Туркман ўғлони коммунист Бешим Бозоров бошлиқ бульдозерчилар бригадаси чўлқуварлар орасида биринчилар қатори юксак номга сазовор бўлди. Йўл қурувчилар орасида Рауф Шодмонов, Иван Дерезюк, Юрий Анисимов, Кенжа Пўлатов сингари юзлаб новаторларнинг номи худди шу йўл трассасини бунёд этиш жараёнида оғизга тушди.

Энди уларнинг кўпчилиги актив жамоатчи, халқ хизматини ўтайдиган тажрибакор ва тадбиркор мутахассис. Бульдозерчи ўзбек йигити Рауф Шодмонов меҳнаткашлар депутатлари Қашқадарё область советининг депутати сифатида ҳамкасблари, бутун бошқарма, қолаверса кўп минг кишилик чўлқуварлар манфаатини кўзлаб иш тутади. Унинг таклифи ва иштироки билан йўл қурувчилар учун шинам манзилгоҳ бунёд этилди. Ўнлаб уйларда ҳовли тўйлари ўтказилди. Чўлқуварлар манзили водопровод, газ билан таъминланди.

Украиналик Иван Дерезюкнинг ҳам йўл қурилишида талайгина меҳнати синган. У тиниб-тинчимас автогрейдерчи эди. Ишлаб туриб Қарши шаҳридаги политехника техникумини муваффақиятли тугаллади, партия сафига ўтди. Маъмурият Дерезюкни участка механиклигига тайинлади. Дарвоқе қурилишдан ажралмай туриб техник дипломини олганлар сони 25 кишидан ошади, уч киши институтни сиртдан тугатди. Ўнлаб механизаторлар ўқишни давом эттирмоқдалар.

Тўртинчи йўл қурилиши бошқармаси коллективи шундай камол топмоқда. Кечаги оддий ишчилар бугунги кунда қурилиш командирлари бўлиб қолмоқдалар. 15 механизатор — бригадир, 3 бульдозерчи-механик, прораб, участка бошлиғи, ўнлаб бригадирлар эса мастерлик лавозимига кўтарилдилар. Бошқарма бошлиғи В. Степаненко илгари бош инженер эди, энди унинг ўрнида собиқ участка бошлиғи А. Ли ишламоқда.

Ана шу ишчан кишилар чўлга ҳаёт келтирувчи йўлларнинг бунёдкорларидирлар. Бунёдкорлар 350 киометрдан зиёд асфальт йўллар қуришди, коллектор, канал, йўл трассаларида кўприклар, қувурлар ва бошқа сунъий иншоотлар бунёд этиш вазифасини ҳам ана шу азаматлар ўринлатишяпти.

Йўл қурилиши бошқармаси ишчи, хизматчи, инженер-техник ходимларнинг мусобақалашиб ишлаши анъанавий бўлиб қолган. Бу мусобақа жараёнида антиқа таклифлар, ташаббуслар туғилмоқда. Гарчи ҳар бир киши улкан ихтиролар қилолмаса-да, ўз таклиф ва мулоҳазаси билан камчиликларни бартараф қилишга ҳисса қўшади. Бошқармада таклиф дафтари тутилган. Ҳар ойда 20-25 таклиф тушади. Кўринишдан оддий, назарга илинмайдиган бўлиб кўринадиган таклифлар коллективга катта наф келтиряпти.

Масалан, коммунистлар Владимир Ершов, Иван Дерезюк ва Рўзи Усмоновлар марказий устахонада тартиб ўрнатиш, тежамкорликни йўлга қўйиш, иш унумини ошириш бўйича алоҳида-алоҳида таклифлар киритган эдилар. Меҳнатни илмий асосда ташкил этиш плани тузилганда бу таклифлар инобатга олинди. Энди цехлар тоза, ремонт ишлари поток усулида амалга оширилади. Ишчиларнинг кайфияти яхши, иш унуми баланд.

Ихтирочиларнинг бир йиллик таклифлари 25 минг сўм атрофида иқтисодий наф бермоқда.

Ижодий меҳнат самараси коллектив эришаётган ютуқларда намоён бўлмоқда. Саккизинчи беш йиллик план муддатидан 45 кун илгари бажарилган эди. Планга қўшимча қарийб 1,5 миллион сўмлик иш бажарилди. Меҳнат унумдорлиги 18 процентга ортди. Янги беш йилликда қилинадиган ишлар яна ҳам кўп. Шу йилнинг ўзида 3 миллион сўмлик иш бажарилиши керак. Яккабоғдаги водопровод трассаси бўйлаб йўл қуриш, янги совхозлар йўлларини бунёд этиш, Қарши магистрал канали ва коллекторлар ўзанида ўнлаб кўприклар қуриш галда турибди. Тўққизинчи беш йиллик планини муддатидан илгари бажариш учун астойдил меҳнат қилаётган йўл қурувчилар саккиз ойлик планни ҳам ортиғи билан ўринладилар.

Р. УРОҚОВ.

АХБОРОТ

АНДИЖОН

ҚИРҚ АСРЛИК ШАҲАР

Областнинг Қўрғонтепа райони территориясида бундан тўрт минг йил илгари тараққий қилган Далварзин шаҳри бўлганлиги эндиликда кўпчиликка маълум. Бундай қимматли янгиликни СССР Фанлар академиясининг Археология институти Ленинград филиалининг катта илмий ходими Ю. А. Заднепровский очган.

Археолог олим ўз фаолиятини Ўзбекистон ССР территориясида қадимий ёдгорликларни ўрганишдан бошлаган эди. Олимлик диссертациясига «Қадимий Фарғона» ҳақидаги мавзуни танланганининг боиси ҳам шундан. Ю. А. Заднепровский ўрганган бу шаҳар 25-26 гектарни ишғол қилиб, атрофи деворлар билан мустаҳкамланган. Тадқиқот ишлари шаҳар аҳолиси тош давридан ўтиш кезлари эндигина деҳқончилик билан шуғулланганлигини аниқлашга имкон берди. Шаҳарчанинг катталиги, аҳолисининг зичлигини ҳисобга олганда Далварзин ўз вақтида Фарғона водийсининг йирик марказларидан бўлган деб айтишга асослидир. Бу ердан топилаётган ёдгорликлар тош ва бронза даврини ўрганиш ишларини осонлаштирмоқда.

ЙИГИРМА САККИЗ ЙИЛДАН КЕЙИН

Яқинда шаҳарнинг Охунбобоев кўчасидаги 57-уйга бир йигит кириб келди. Меҳмон Пошшахонни ҳайратда қолдирди. Унга бир вақтлар яхши билган таниш кўзлар қадалган эди.

— Патхиддинмисан?.. — деб юборди ҳаяжонини босолмаган Пошшахон...

Бу — Анвар эди. Воқеа бундай бўлган: 1941 йилнинг сўнгги кунларда Патхиддин Абдураҳмонов немис-фашистлари билан бўлган жанглардан бирида оғир яраланди. У госпиталга келтирилганда, кўп қон йўқотганлиги маълум бўлди. Жангчининг ҳаётини сақлаб қолиш учун Зинаида деган қиз беморга ўз қонини таклиф қилди. Натижада йигит ўз халоскори одамгарчилигидан ғоят миннатдор бўлиб, унга кўнгил қўйган. Патхиддин ота-онасининг розилиги билан олижаноб табиатли рус қизи — Зинаидага уйланади.

Орадан кўп вақт ўтмай Патхиддин яна соғайиб жанговар сафга қайтади. У Зинаидага: «Менинг ота-онамни унутма», деган эди. Улар фарзандли бўладилар. Жангоҳда хушхабар эшитган Патхиддин ўз мактубида ўғлига Анвар деб исм қўйишни сўрайди. Унга фарзандини кўриш насиб этмади, қонли уруш ёш умрини ҳазон қилди.

Зинаида ҳар вақт Ўзбекистонга келиш орзуси билан яшади, лекин бевақт ўлим унинг орзусини рўёбга чиқармади. Ота ўғил эса кеч бўлса-да, Андижонга йўл олди ва Патхиддиннинг синглиси Пошшахон ва Азизахонларни излаб топди. Анвар Абдураҳмонов ҳозир Киров областининг Омутинский Лесная Поляна посёлкасида истиқомат қилади. Қариндошларнинг ўзаро борди-келдилари ҳам бошланиб кетди.

СИБИРДАН КЕЛГАН КИТОБ

Бобир номидаги Андижон область кутубхонасига антиқа китоб келтиришди. Қимматли почтани Красноярск ўлкаси обсерваторияси ходимлари йўллашибди. «Андижон тажриба даласи 1900-1902 йилларда» деб номланган бу китоб 1903 йилда Петербургда нашр этилган. Уша пайтларда бу китоб тажриба даласига бошчилик қилган А. Михалевский билан А. Дининиларнинг йиллик ҳисоботлари асосида ёзилган экан.

Маълум бўлишича, асримиз бошларида тажриба даласида саккиз хил пахта нави ўстирилган. Жумладан, малла чигит, чимкент уруғи, қўл чигит, ўта кўк, Африка нави, жайдари ғўза уруғлари синаб кўрилар экан. Тажриба учун пахтадан ташқари буғдой, арпа, ерёнғоқ, маккажўхори ва бошқа экинларни ўстириш агротехникаси ўрганилган. Китоб охирида 1902-1903 йил зилзиласи натижасида Андижонда юз берган вайронгарчилик ҳақида қимматли маълумотлар берилган.

Р. РАҲМОНОВ,
«Совет Ўзбекистони» жамоатчи мухбири.

ИҚТИСОДИЙ ҲАМКОРЛИК

27 августда Москвадаги иқтисодий ҳамкорлик халқаро банкида иқтисодий ҳамкорлик халқаро банкининг аъзоси бўлган мамлакатлардаги банк экспертларининг кенгаши бўлди. Кенгашда халқаро инвестиция банки ва Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгаши секретариатининг вакиллари қатнашдилар.

Кенгаш қатнашчилари капиталистик валюта системасининг кризиси билан боғланган масалаларни муҳокама қилдилар.

Кенгаш тўла ҳамжиҳатлик ва қарашларнинг бирлиги руҳида ўтди. (ТАСС).

АЛОҲИДА БРОШЮРА

ФРУНЗЕ, 27 август. (ТАСС). «Қирғизистон» нашриёти Қирғизистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Т. Усубалиевнинг «Совет Шарқи республикаларида илгариги қолоқ халқларнинг капиталистик тараққиёт босқичини четлаб, социализмга ўтиши тўғрисидаги ленинча назариянинг мужассамланиши» деган мавзуда қилган докладини брошюра қилиб нашр этди.

Т. Усубалиев 1971 йил 23 августда Ўрта Осиё республикалари ва Қозоғистонда ер ислоҳоти тажрибасини ва бу тажрибанинг озод бўлган мамлакатлар учун аҳамиятини ўрганиш юзасидан чақирилган халқаро семинарда доклад қилган эди.

Адабиёт ва санъат саҳифаси

ЗАРАФШОН

Сенга атаб юрак қўридан
Не-не шоир ёзмади қўшиқ.
Сен илҳомсан илҳомнинг ўзи,
Сени сақлаб юрак тўрида,
Куйлаб келган шоирлар жўшиб.
Сендан илк бор сув ичган ўзбек,
Афросиёб санами азал.
Қадим дарё, жўшқин ва тошқин,
Висол учун сув кечган ўзбек,
Қирғоғингда у битган ғазал.
Сеҳрли куй бўлиб оқдинг сен,
Чўпон йигит куйлаган найда.
Сен аслида қўшиқсан, қўшиқ,
Юрагимни қўшиб куйлайман,
О. Зарафшон, бўлмайин қайда.

Раъно КОМИЛОВА.

ҚИЗЛАР ДАФТАРИДАН

БУЛОҚ

Ёлғиз ўлтирардим булоқ қошида,
Лекин, бу чашма бахш этмасди ором.
Сенинг хаёлинг чарх урар бошимда,
Севгим, севгилимсиз татимас олам.
Ногоҳ кўзим тушди тўрт қулоқ ўтга,
Қувончдан энтикди вужудимда жон,
Дарҳол қўл чўздиму уздим оҳиста,
Кўксимга қададим бахт рамзисимон
Шундай гап юрарди қизлар ичида:
«Ким топса гар бу бахт нишонасини,
Толеи бир умр бўлар авжида,
Бир умр бахт силар пешанасини»,
Булоқ ҳам кўзимга сержилва ёнди,
Кўксимда яшнайди ноёб тўрт қулоқ.
Шўх бир дугонамдай қиқирлаб кулди
Мендай содда қиздан ўйноқи булоқ.

ЁР КЕЛТИРДИ

Муҳаббат кўчасига мени бу ёр келтирди,
Оташ экан юраги, зор-интизор келтирди.
Ишқпараст оташидан дилга тушди иштиёқ,
Кўз ўнгимга лаҳзада гулу гулзор келтирди.
Не ажаб кунга қолдим, толеимдан ўргулай,
Куйчи дилимга севги ҳеч синмас тор келтирди.
Эй, Ханифа, муҳаббат васлидан чекма афғон,
У ахир чин шеърият, чинакам ор келтирди.

Ҳанифа СОЛИХОВА.

Совет Ўзб 1971 йил 29 августа

САЙР

ҲИКОЯ

Жўра уйғониб кетиб, бошидан оқ чойшабни шилиб олди. Овоз эшитилган томонга қаради. Онаси Рухсат опа ўчоқ бошида энгашганича бу ёққа ачиниш билан қараб турар, қўлида самоварнинг йиқилиб тушган малла карнайи бор эди.

— Ухла, ухла, — деб пичирлади у.

Жўра чалқанча бўлиб, устига эгилиб турган баланд ўрикнинг чамбарак шохларига қаради. Бош томонидаги ҳовуз бўйида ўсган толда чумчуқлар чирқиллар, ҳовузнинг нариги томонидаги пешайвон устунида мусича ку-куларди. Жўранинг эсига бугун Хўжақўчқорга сайрга боришлари тушиб кетди, у гавдасини кескин кўтариб, тирсагига тиралиб олди. Чап ёнига қараб, бақбақаси сал осилиб, юрак уриши сустлиги учунми, ранги оқаринқираб ухлаб ётган хотинига тикилди. Унинг тўзғиган сочларига жажжи калласини тиқиб, ғужанак бўлиб ётган ўғлига олайиб қаради ва энгашиб, унинг очиқ елкасидан ўпти. Кайфи чоғ бўлиб, чойшабни қўлига кўтарганича, ирғиб туриб кетди.

— Ухлайверсанг бўларди, ҳали эрта, — деди она ҳамон ачиниш билан Жўрага. Бақувват, йўғон қўлларини елкасида айлантириб, айвондаги умивальник томон кетаётган Жўра:

Армияда соат олтида турардим! — деди, керишиб, сўнг ҳовузни ўраган ёғоч панжарани айланиб ўтди.

У пешайвоннинг ҳаворанг, хунук қилиб бўялган устунидаги умивальник «мих»ини боши билан итариб, шапиллатиб ювинди. Сўнг устунлар орасидаги дорга ташлаб қўйилган узун сочиққа артина-артина чорпояга қайтди.

Отаси мол сўйгани аллақачон кушхонага кетган, укаси Ҳабиб унинг жойида узун оёқларини кўрпадан чиқариб ётар эди. Жўра чорпояга илиниб ўтириб, унинг устини шарт очди. Кифтига совуқ кафти билан шаппа урди.

Ҳабиб кичкина кўзларини очиб:

— Э, — деб ғиншиди. — Олипталик қимангда... Эна, бу кишига айтинг! — У яна бошини чит кўрпага буркаб олди. — Сиз ўйнайсиз хотинчангиз билан, биз ишлаймиз.

Самовари карнайидан қизил аланга ловуллаб чиқаётган Рухсат опа Жўранинг ёнида тўхтаб, унга жилмайиб тикилди. Сўнг:

— Мен ўлай, кўз тегмасин сенга! — деб ўғлининг чаккасидан ўпмоқчи бўлди. Жўра бошини силтаб тортди.

— Қуйинг, эна. Ҳадеб ўпаверасиз, тўймайсизми?

— Вой, она тўядими болага, жоним? Ўзинг болангни ёмон кўрасанми? Ҳо-о! Шундаям яхши кўрасанки. Мен ҳам шундай!

Жўра илжайганича бош чайқаб, чаккасини тутди. Она тўйиб-тўйиб ўпиб олди.

— Илоҳим сени болаларинг билан пушти паноҳида сақласин бегона шаҳарда, — деди ва шошиб, унинг ёнига қийшайиб ўтириб олди. — Болам, қишлоқни соғинмайсанми?.. У ёқда ишхонангдагилар билан яхшимисан? Душманинг йўқми, жоним! Шуни эсингда тут, дўстнинг мингги ҳам камлик қилади, душманнинг бири ҳам кўплик қилади, болам... Биламан, феълинг тез, оғир бўл энди. Бир боланинг отасисан, гулдай хотининг бор. Худога шукур, обрўйинг яхши. Қишлоқдагилар иззат-ҳурмат қилади, жоним... Қачон бир ўйин бўлса, расминг чиққан газетани олиб, идорага келади одамлар. «Қаранг, чемпион ўғлингизга қаранг, холажон!» дейишади. Ўзингга эҳтиёт бўл, жоним! Хўпми?..

Бу вақтда Жўра оёғи учида илиниб турган чарм шимоғига қараб: «Шуни кийиб борсамми, ё туфли киййсамми?» деб ўйлар эди; «бунинг таги чарм, хас-хусда сирпанади, таги резина туфлигимни кияман», деб, онасига анқайиб қаради.

Она ўз гаплари ўғлининг қулоғига кирмаганини пайқади.

— Ана гапимни эшитмадинг, жоним... Шунинг учун айтадилар-да, онанинг кўнгли болада, боланинг кўнгли далада деб. Ҳа, омон бўл, доғингни кўрмайин.

Рухсат опа каравотдан силжиб тушар экан, Жўра ҳам сакраб тушди ва:

— Энажон, хафа бўманг! — деб унинг салқиланиб қолган бетидан чўлп эткaзиб ўпти, бир оёғида туриб, иккинчи оёғини тиззадан букиб кўтарди, бошмоқ боғичини ўтказди, сўнг иккинчи оёққа солланиб туриб, унисининг боғичини маҳкамлади ва ҳавони сузган каби қўлларини айлантириб, бир сакради-да, секин-секин лўкиллаб, шоҳсупа орқасидаги йўнғичқаси яқинда ўрилиб, офтобда ёйиб қўйилган бедапояга тушди.

У биров билан уришадигандек қўлларини кўксида тутиб олиб, лук-лўк сакраб, пуштадан кетди, сўнг тезлашиб, бедапояни айлана бошлади...

Соат етти яримларда чорпояда жамоат жам, тўгарак қилиб тўшалган кўрпачаларда Жўра, хотини Манзура, ўғилчаси ва хўмрайган Ҳабиб қўр тутиб ўтиришар, Рухсат опа келтириб қўйган алюминий товоқчадаги қовурдоқни нон билан ейишар эди. Рухсат опа катта, тумшуғи артилмаган чойнакда чои олиб келиб, ўзи ҳам Ҳабибнинг ёнига ўтирди.

— Аяжон, олинг, ўзингиз ҳам, — деди Манзура қайнонасига. — Ҳечнарса емайсиз.

— Болам, келинжоним, — деб бўйнини чўзди Рухсат опа. — Сизларнинг дийдорларингни кўриб турсам, менинг қорним ҳамиша тўқ, болагинам... Ҳа, сизлар ҳали боланинг қадрини билмайсизлар. Қани, олаверинглар, иссиғида олинглар. Яна қовуриб келаман. Худога шукур, гўшт сероб, а, Ҳабибжон? — У кичкина ўғлига қаради. Худо умрини узоқ қилсин. Отанг омон бўлса, биз дар қолмаймиз. — У энди катта ўғлига қараб, гапида давом этди: — Жўражон, менинг топадиганим чирт-пирт бўлиб йўқолиб кетади. Шу отагинанг топгани баракали фақат...

— Сиз қизларингизга жўнатинг, — деб тўнғиллади ҳамон уйқудан кўзи аримаган Ҳабиб, кейин жилмайиб турган акасига қаради. — Бу кишини биласизми?.. Худди ўғрига ўхшайдилар, отамдан бекитиб, опамларнинг уйига нарса юборади. Опамнинг кичкинасиям ўрганиб қолган, икки куннинг бирида: «Салом, момажон!» деб кириб келаверади... Унақада пул чидайдими? — у дағал, узун қўлини узатиб, қовурдоқнинг ёғлисидан олди, оғзига гиқиб юбориб, «айб бўлди» дегандай бош чайқаб турган онасига ўқрайди.

— Болам, шипиён ўзимиздан чиққан, — деди Рухсат опа. — Бизга бошқа шипиённинг кераги йўқ, ҳа!

— Э! — деб бақириб юборди Ҳабиб. — Нима оласиз шулардан? Ака, бир куни опам «эрим урди», деб йиғлаб келди. Бу киши дарров яланг оёқ бўлиб, йўлга тушдилар. Мен ҳам бордим, нима гап экан деб. Бир вақт бу киши куёвларига насиҳат қилаётса, опам эрининг ёнини олиб кетди... Нима кераги бор аралашишни? Отам минг марта айтади, бу киши қулоқ солмайди, одам ҳам шундай бўладими? Ё ёлғонми гапим! Айтинг мана... ўқиган ўғлингизнинг олдида!

Рухсат опа ўсал бўлиб, бир нафас бош чайқаб қолди.

— Бўлди энди, Ҳабиб! — деди Манзура. — Бола дегани ҳадеб онасини айблайвермайди... Бу киши сизниям яхши кўрадилар.

— Келишди! — деб Жўра чорпоядан тушди.— Ҳабиб, сен бор, опке уларни. Манзур, юр, кийинайлик.

Ҳабиб чорпоя суянчиғига қўлини қўйиб, нариги томондан сакраб тушди, Рухсат опа:

— Вой-й, гўштни емадиларинг, Жўражон, бир нарсага ўраб бераман-да, ўша ёқда ейсизлар, — деб қолди.

— Майли, майли. Нондан ҳам қўшиб ўранг, керак бўлади, — дея Жўра ўғилчасини олиб, худди айвон устунларидек чала-чулпа бўялган зинапоядан болахонага чиқиб кетди. Эшикдан даҳлизга кираверив, дарвоза томонга энгашиб қаради: — Ҳей! — деб бўш қўлини кўтарди.

Улар кийиниб пастга тушганда, Жўранинг ёшлик дўстлари—ўзидек лўппи, лекин бўйи паст, хушчақчақ милиционер Нодир ва редакция ходими бурни узун, қорача Имом чорпоя ёнида биттада устихонни кемириб туришар эди.

Ниҳоят, Рухсат опага «бир фотиҳа беринг, сафаримиз яхши ўтсин!» деган таклиф тушди.

— Омин! Ой бориб, омон кенглар. Мазза қилиб дам олинглар, лекин Хўжақўчқорнинг суви кўп бўлса, тушманглар... Хўпми, Жўражон? Келинжон, сиз қўйманг... Мен у шаршарани биламан, тошдай келиб уради одамнинг елкасига. Хўпми... Айтмоқчи, сизларнинг хотинларинг ҳам боради-я?.. Ҳа-а, ҳа, уларнинг ҳам эси бор... Кечга қолманглар, тоғ совуқ бўлади, келинжон, тайинланг буларга. Булар кулги-кулги билан қизиқиб қоп кетаверадиям. Хўпми?.. Мен кечқурун попукли палов пишириб тураман... Виллис-а, мошиналаринг?

Нодир ҳам, Имом ҳам пиқиллаб кула бошлади.

— Ана, менинг фотиҳамниям мазах қиляпти булар. — Хўп, омин! — деб ҳовучини юзига кўтарди Рухсат опа.

Тор кўчадан чиққан ердаги маҳалла болалари коптоқ тепадиган ерда артель раисининг «виллиси» орқасини ўгириб турар, шофери — Нодирнинг жияни кир дока латта билан унинг ён-верини артар эди.

Рухсат опа кўзларини мўлтиратиб, алла нималарни андиша қилиб турди-да, Жўрани туртди.

— Улай мен, бу ёққа қара, — деб унинг орқасига ўтди. Жўра ҳам гир айланди. Онанинг салқи юзлари аянчли жилмайиш билан жовдиради.— Болажон, мен ҳам сизлар билан борсам, нима қилади?

— Майли, майли! Хўп! — деди Жўра. — Мана машинага сиғишамиз. — У машинага қараб, унда ўзлари зўрға сиғишлари мумкин эканини чамалади. — Энажон, сиғмай қоласизми деймани?

Она ўғлининг ёнидан машинага ҳаяжонли қараб олди.

— Ким билади дейсан, болам...

Жўра онасини машинада тиқилиб ўтирган деб тасаввур қилди; болалар очилиб гаплашолмасликлари мумкин...

— Энажон, сиз қолинг, нима қиласиз ёшлар орасида? — деди энди. — Бугун дам олиш куни, уйда маза қилиб ётиб, дам олинг. Биз кечқурун келамиз, маза қилиб ўтириб, паловни урамиз, а?

Она қўрққансимон мўлғираб:

— Майли, болам, майли, мен... шунчаки айтдимда, жоним! — деди. боласи энди, онамни оп кетолмадим, хафа бўлдилар, деб ачинишини гумон қилиб, жилмайди. — Мени ўйлама, болам...

Машина кетди, Рухсат опа хўшлашиб, яна гап тайинлаб қолди, сўнг хомушланиб уйга қайтди. У ўзича ғамгин кулимсирар, бошини қимирлатар эди.

Ҳар йили шу аҳвол такрорланади: Жўра болачақаси билан қишлоққа келганидан кейин тоғнинг хушҳаво жойларига ўртоқлари билан сайрга чиқади. Она уларни кузатаётганда, ўзининг ҳам бориш истагини билдиради. Жўра олдин рози бўлади, сўнг онанинг бормаслиги учун сабаб топилади.

Рухсат опа ҳовуз бўйига етиб, бедапояда қуриган йўнғичқаларни ўроқ билан бир чеккадан суриб, боғ қилаётган Ҳабибни кўрди. Чорпоя суянчиғига суяниб ўтириб, уни лоқайд кузатди... Ўзининг ёшлиги: комсомол ташкилотларини мустаҳкамлаш учун тоғ қишлоқларида отлиқ юрганлари, қулоқларни тугатишда фаол қатнашганларини эслади. Уруш йилидаги воқеалар — детдом директори бўлгани ҳолда новвойга калава бериб, нон олганлари ёдига тушди... У яна Ҳабибга қаради.

Жўраларнинг сафарга кетганини эслади ва ширин хўрсиниб: «Шунисига шукур, шу кунларга етказганга шукур... Шулар ўйнасин, шулар кулсин. Ахир, менинг умрим ҳам шуларни деб ўтди-да» дея, жиддий тортиб, чорпоядан тушди.

Теваракка бироз мағрур қараб турди, сўнг чойи совуган чойнакни олиб, Ҳабиб томон кетди.

Саёҳатчилар қош қорайганда, ғала-ғовур, кулги, аския билан қайтиб келишди.

Шукур ҲОЛМИРЗАЕВ.

Н. А. НЕКРАСОВ ТУҒИЛГАН КУННИНГ 150 ЙИЛЛИГИ ОЛДИДАН

БУЮК ХАЛҚ ШОИРИ

Шу йил декабрь ойининг охирида башарият дунёси таниган сўз санъаткорларининг энг нуронийларидан бири, оташин рус шоири Николай Алексеевич Некрасовнинг туғилганига 150 йил тўлади. Ҳозирнинг ўзидаёқ, қудратли Ватанимизнинг барча халқлари учун бадиий тафаккур байрамига айланиб бораётган бу сана ер юзидаги ҳар қандай зулмга қарши ва эрк учун курашаётган тараққийпарвар кишилар томонидан ҳақиқат ва адолатнинг рамзи сифатида қайд қилинади.

XIX аср рус реалистик адабиёти воя га етказган улуғ зотлар даврасида Н. А. Некрасов ўзига хос қатор хислатлари билан ажралиб туради. Бу хислатлар, аввало, шоирнинг ўз оригинал услуби билан, новатор санъаткор эканлиги билан, шеъриятга озодлик учун кураш қуроли ва халқ бахтининг ифодачиси сифатида қараганлиги билан белгиланади. Адабиётда Некрасовнинг устозлари А. С. Пушкин, В. Г. Белинский ва Н. В. Гоголь сингари рус адабиёти даҳолари бўлдилар. У Пушкиндан санъатга чуқур муҳаббат билан қарашни, табиатнинг буюк неъмати бўлган талантни яширмасдан халққа хизмат қилдиришни, гражданлик жасоратини ўрганди. Оқибатда халқ, ҳақиқат, Ватан шарафи Некрасовнинг жонажон иши бўлиб қолди. Белинский билан танишиш, унинг халқчил адабиёт тўғрисидаги фикрларидан озиқланиш, шунингдек Гоголь асарларидан кучли таъсирланиш шоир ижодининг янги босқичга кўтарилишига ёрдам берди.

Устозлар яратган илғор бадиий принципларга содиқлик, улар анъанасини ижодий давом эттириш Некрасовни юксалтирди, халқ руҳининг куйчиси даражасига кўтарди. Натижада Некрасов поэзияси рус реализмининг Гоголдан сўнгги тараққиётидаги янги босқич бўлиб қолди. Шоирнинг адабий фаолиятида етакчи йўналишга айланган бу янги эстетик принциплар ўша вақтларда хуруж қилиб юрган «санъат санъат учун» назарияси тарафдорларига қарши курашга куч бағишлади.

Н. А. Некрасовнинг йирик ижодий ютуқлари ҳақида гапирганда, у лирик қаҳрамонни бошқа шоирлардан кўра кўпроқ меҳнаткаш оммага яқинлаштирганини, халқнинг азоб-уқубатини тасвирлаб, унинг оғир қисматига дилдан ачинишини, фақат халқ тўғрисида эмасдан, халқ номидан ҳам ёзганини айтиш лозим. Шоир ўрилмай қолган бугдойзорни кўриб, қўшчининг қайғусига шерик бўлганда («Урилмаган ер»), маҳкама дарбозасидан шафқатсизлик билан ҳайдалган юз-қўллари кир, йиртиқ чакмонлик кулфатзадаларнинг аламини бирга тортиб, «ҳаётни бир қўғирчоқ каби сарсонликдан иборат билганлар»ни уйғонишга даъват қилганда ҳам («Маҳкама эшиги олдидаги мулоҳазалар»), «Ёшликнинг ноёб олтин чоғи» гаштини суролмай, ҳаддан ташқари оғир меҳнат остида қолган «шўрли болаларнинг оҳи зори»ни тинглаганда ҳам («Болалар йиғиси»), боласининг умрини солдатлик йилларида эговлаган бахтсиз, аламнок онанинг аҳволидан қалби ларзага келганда ҳам («Орина — солдат онаси») шоир халқ номидан ёзди. Элдаги қашшоқлик ва ғурбатни кўра-кўра, «сўз жуда оз, дардлар қайғу» деган хулосага келди.

«Шоир ва граждани» шеърини Некрасов лирикасининг гултожи дейиш мумкин. Программ аҳамиятга эга бўлган бу асар поэзиянинг ҳаётдаги бурчини янгича тушунишга даъват этади. Шоир эл ғамини емоғи, ватанга фойдали бўлмоғи керак. Бинобарин: «Граждан бўл! Хизмат — санъатда, ватандошлар учун қил ижод... Бўлмасанг ҳам шоир, лекин сан граждан бўлишга мажбурсан». Ҳа, Ватан фарзанди бўлиш — ҳаммасидан аъло.

Некрасов ғоят билимдон, табиат ва жамият қонуниятларини чуқур идрок этадиган, кишилар турмушидаги барча «майда-чуйдалар»ни нозик кузата оладиган санъаткор эди. Бу истеъдод революционер эрлари орқасидан ихтиёрий равишда Сибирга кетган фидокор рус аёлларининг жасоратини абадийлаштиришга бағишланган «Рус аёллари» поэмасида ва шоҳ асар ҳисобланган «Русияда ким яхши яшайди» эпопеясида яққол кўринади.

Поэмалардаги ҳаётий ҳақиқатга асосланган қуйма образлар шу қадар жонли, шу қадар салмоқдорки, ўқувчи уларни кўриб тургандек, овозини эшитаётгандек, қўл билан ушлаб боқиб, улар ёнида ўтиргандек қаноат ҳосил қилгандек бўлади.

Маълумки, ҳар бир халқнинг ўзига хос миллий қиёфаси, характери, бошқаларда такрорланмайдиган руҳи бор. Булар қўшилиб, миллатнинг портретини, қиёфасини ташкил қилади. Некрасов шеъриятида қутлуғ рус баҳодири Савелийдек азамат рус халқининг портрети моҳирлик билан чизиб берилди. Бу портрет «кўрмаган кулфати қолмаган», ҳамма нарсага «зўр кўкрак-ла бардош бериб, кенг порлоқ ҳаётга ўзи йўл очаётган» халқ портрети эди.

Шоирнинг донги ўзи ҳаёт вақтидаёқ бутун Россияга таралди. «Қасос ва қайғу» лирасининг соҳибига революцион-демократ танқидчилар Белинский, Чернишевский ва Добролюбов юксак баҳо бердилар. Чернишевский ўлим тўшагида ётган шоир ҳақида гапириб: «...Аминманки, унинг шуҳрати абадий бўлади; барча рус шоирларидан энг гениали ва энг олижанобига бўлган Россиянинг муҳаббати ҳам абадийдир», — деган эди. Некрасов вафотидан сўнг ўтган, қарийб бир асрлик давр доно танқидчининг каромат қилиб айтган фикрини амалда тасдиқлади. Шоир ҳақиқатан ҳам энг севимли, энг халқчил санъаткор бўлиб қолди.

Рус ва бошқа миллат революционерларининг бир неча авлодини инсон эрки учун кураш руҳида тарбиялаган Некрасов поэзияси В. И. Ленинга ҳам кучли таъсир кўрсатди. Доҳийнинг ҳассос қалби ёшлик чоғлариданоқ Некрасов шеъриятига ром бўлиб қолган эди. В. И. Ленин кичиклигидан шоир асарларини соддалиги, ҳаётийлиги ва ўзи ҳам гувоҳ бўлган сермашаққат, қайғу-аламга тўла турмуш лавҳаларини ростгўйлик билан тасвирлагани учун севган бўлса, кейинчалик унинг ижодида ёрқин ифодаланган ижтимоий ғояларни, ўткир революцион руҳни, халқ билан ҳамдардликни ниҳоятда қадрлайдиган бўлди. В. И. Ленин чет элларда муҳтожликда юрган чоғларида Некрасовни ўқир, кўп асарларини ёдлаб юрар эди.

Доҳий билан бир қанча вақт муҳтожликда бирга бўлган М. Эссеннинг айтишича, Ильич ундан: — «Некрасовнинг «Рус аёллари» поэмасини ёд биласизми?» деб сўраганда: — «Ҳа, биламану ҳеч овоз чиқариб ўқий олмайман, кўзимдан ёш келиб, нафасим бўғилиб қолади», — деб жавоб берди. Шунда Ильич завқланиб: — «Санъаткорнинг кучи мана шунда, қаттиқ ҳаяжонга солишида», — дейди.

Н. А. Некрасов XIX асрнинг иккинчи ярмидаёқ Россия сарҳадларидан ошиб ўтиб, жуда кўп халқларга тарқалди. У украин Шевченко ва Леся Украинка, тожик Аҳмад Дониш ва Лоҳутий, татар Абдулла Тўқай ва Ҳоди Тохташ, ўзбек Муқимий ва Аваз Ўтар билан жўр бўлиб, озодликни тараннум қилди, гражданлик, халқчиллик йўлларидан сабоқ берди. Октябрдан кейин эса, ҳамма миллатларга янада яқин бўлиш учун уларнинг ўз она тилларида куйлашга киришди.

Ўзбек китобхони Некрасов ҳақидаги маълумотларни ўз тилида ўқиб, шу тилда нашр этилган шоир китобларини қўлига олганига ярим аср бўлай деб қолди. Гениал санъаткор ижодини тарғиб ва таржима қилишда Ғафур Ғулом, Миртемир, Зулфия каби шоирларнинг хизмати жуда катта бўлди. Некрасовнинг ўлмас адабий меросини таржима қилиб, ўқувчиларга етказишда Мамарасул Бобоев, Туроб Тўла, Рамз Бобожон, Насрулла Охундий ва бошқалар ҳам фаол иштирок этдилар. Некрасов асарлари таржима қилингач, поэзиямиз янги образлар, янги оҳанглар, бўёқлар билан бойиди.

Ўзбекистон халқ шоири Миртемир айтганидек, ўзбек созида рус шеърининг садоси янграй бошлагандан бери Некрасовнинг полвон сиймоси мудом кўз ўнгимизда. У адабиётимизнинг ҳозирги ижодкорлари қаторида ғойибона иштирок этиб, порлоқ истиқболга биз билан бирга бораётир.

Маҳмудали ЮНУСОВ,
филология фанлари доктори.

ХАЛҚ ТАЛАНТЛАРИ

Яқинда Тошкентда халқ ҳаваскорлик коллективларининг биринчи республика фестивали муваффақиятли якунланди. Бунда Наманган область Учқўрғон районидаги «Октябрь» колхозининг ёш талантлари ҳам ўз маҳоратларини кўрсатишди.

Бу ансамбль шу йилнинг бошларида ташкил топган эди. Лекин қисқа вақт ичида етук ансамблга айланди. Ансамблга халқ рақсларини ғоятда яхши билган санъатчи Ж. Багаев раҳбарлик қилмоқда. Ансамблга 50 га яқин талантли ёш қабул қилинган. Бу ижодий ёшлар коллективига «Гулдаста» деб ном берилди. Республика фестивалида ўз маҳоратларини кўрсатган ёш раққосалар, созандаларнинг бу талантли коллективига Узбекистон ССР Маданият министрлигининг Фахрий ёрлиғи берилди. Суратларда: шу ансамблнинг рубобчиларидан колхоз экономисти Акромжон Утанов ва ансамблнинг раққосалари тасвирланган.

Р. Шамсуддинов фотолари.

Акмал ПУЛАТ,
Узбекистон ССРда хизмат кўрсатган маданият ходими.

ОЧИҚ ХАТ

Пулга тузоқ қўйиб, санъатни оёқ ости қилаётган сурбет, суллоҳ бир отарчига.

Сенга ёздим очиқ хат,
Аччиқ танқид, ҳақиқат.
Буни обдон билиб қўй,
Қулоғингга илиб қўй.
Қолма яна армонда,
Сув юқтирмас шарманда.
Дайди отарчи номинг,
Сира йўқдир ороминг.
Санқийсан кеча-кундуз,
Таъсир қилмас таъна, сўз.
Тутун чиқса бир жойдан,
Сакрайсан ариқ, сойдан.
Узинг жуда хирасан,
Нафси бузуқ, ўрасан.
Мақсадинг шилиш, талаш,
Садақа сенга алаш.
«Дийдиё» ўқиб тўйда,
Хурофот, йиғлоқ куйда.
Аврашинг худди тулки,
Ҳаммага бўлиб кулги.
Ашуланг ҳам қарқуноқ,
Узинг ўта суқаноқ.
Юрасан баланд, пастда,
Чўнтакни ўйлаб хаста.
Рўмолча олса биров,
Югурасан сен дарров.
Санъат пул топиш эмас,
«Якан» деб чопиш эмас,
Унутма шуни зинҳор,
Қўшиқ севмаган ким бор?
Қўшиқ дилнинг пайванди,
Бахтли ҳаётнинг қанди.
Уни хор этолмайсан,
Дил куйин чертолмайсан,
Энди бас қил, ҳайқирма,
Маст туядек бақирма.
Инсофга келгин ўзинг,
Ҳалоллаб е нон-тузинг,
Ташла ёмон қилиқни,
Халқ нафратлар қирриқни.
Яхши ҳофиз, созанда,
Пулга бўлмас ҳеч банда.
Мактаб — бизга устозлар,
Жарангласин шўх созлар.
Тўйга айтса бир ишчи,
Муаллим ё хизматчи
Бориб шод эт дўстларинг,
Пул бўлмасин мўлжалинг.
Хизмат қилгин юракдан,
Қайтма яхши тилакдан.
Чақа эмас, олқиш ол,
Виждонингни ишга сол.
Меҳнат қилгин Ватанга,
Шундай озод чаманга.
Акмал ёзди очиқ хат,
Қатъий танқид, ҳақиқат,
Эҳтиёт бўл ўзингга,
Оқ тушмасин юзингга.

М. Воробейчиков чизган расм.

НИЯТ

Поезд чопар. Ер чир айланар,
Деразадан боқаман узоқ,
Ойнага ел урилар ғир-ғир,
Утар ўрмон, ўтади ўтлоқ,
Ҳу, тепага кимдир тош билан
Бир жумлани ёзибди боплаб.
Наки тош, у дил-қуёш билан
Йўловчига порлоқ йўл тилаб,
Ёзибди-ки: «Йўлинг бехатар.
Ҳамда олис бўлсин, йўловчи!»
Кўзларимда ўт ёниб кетар
Минг офарин, оқ йўл тиловчи!
Поезд елар, ундан ҳам ўзиб
Манзилларга чопар юрагим.
Ҳаёлларим юрт, эллар кезиб,
Ушалади шунда тилагим,
Ортда қолар сўқмоқ, кўчалар,
Ортда қолар дарёю кўллар.
Йўл юрамиз кундуз-кечалар,
Йўллар, йўллар ва яна йўллар!
Қачон йўлга чиқсам, энг аввал
Сен ёддасан, оқ йўл тиловчи.
Содда ният: «Йўлинг бехатар,
Ҳамда олис бўлсин, йўловчи!»
Раҳмат сенга, эй, азиз инсон
Бу тонг яна чиққанман йўлга,
Минг-минг йўлдан иборат
жаҳон,
Йўл меҳрини солганман дилга!
Юрган йўлим,
Юражак йўлим —
Уша ният давоми, инсон!
Кўксим узра иккала қўлим,
Сенга кўнгил саломи, инсон!

ТУЛҚИН.

БОЛАЛАРИНГИЗГА ЎҚИБ БЕРИНГ

ЎҚИТУВЧИ ОПАМИЗ

Онамиздек меҳрибон,
Уқитувчи опамиз.
Қайда кўрсак: — «опа»лаб,
Саломлашга чопамиз.
Шу опамлар илм, одоб
Нималигин ўргатган.
Яхши одам бўлсин деб,
Болаликдан улғайтган.
Қулоғимда эрта-кеч,
Опажоним сўзлари: —
«— Яхши бола, яхши бўл!»
Яхшилар-да ўзлари..

ТОНГ ОТДИ

Тонг отдими туриш керак,
Кўп ухлама.
Онанг: — Тургин, болам деса
Сен «уҳ»лама,
Мактаб вақтинг яқин қолар
Ювин туриб,
Тонай энди онанг сени
Ювинтириб, —
Қўл-оёғи йўқ боладек
Кийинтирсин.
Уйқинг доим уйғоқликдан
Кейин турсин!

ЯШАНГ, БОБО!

Ёшлигимдан эшитгандим,
Бобомларнинг шу сўзларин:
Доим «ўқи!» дер эканлар,
Кўрмаганман мен ўзларин,
Шу бир сўзнинг маъносига
Етолмасдим ҳеч бир ўйлаб.
Мана, ўқиб шоир бўлдим —
Уқиш сўзин ёздим куйлаб.
Уқиш сўзи ҳаммамизга,
Сув, ҳаводай зарур экан.
— Яшанг, бобо, дейман ҳамон,
Улар билиб «ўқинг» деган.
Уқиш билан ҳар бир ишга
Қўл урганнинг иши унар.
Шу ўқишда мавжуд экан
Йигит-қизга етмиш ҳунар.
Саҳроларни бўстон қилдик,
Уқиш қурол бўлди бизга.
Не-не азим дарёларни
Йўллай олдик янги изга.
Энди билсан шу сабабдан,
Бобом ўқи дер эканлар.
Эртамизни ўйлаб бизнинг
Ғамимизни ер эканлар.

Толиб ЙУЛДОШ.

ЮЛДУЗЛАР

— Ухламайди юлдузлар,
Юмилмайди мижжаси,
Айтинг-чи, ака, улар
Қўрқмайдими кечаси?
— Юлдузлар қўрқмас асло,
Чунки бирдам ва аҳил.
Бирдам бўлсанг ҳеч нарса
Қила олмайди дахл.

ҚАЛДИРҒОЧ НИМА ДЕЙДИ?

Вижир-вижир вижирлайди
қалдирғоч,
Ҳадеб нега вижирлайди
қалдирғоч?
Билсанг айтгин, қулоқ солгин
билмасанг,
Шундай дея вижирлайди
қалдирғоч:
«Мени доим хуш кўради одамлар,
Узларига дўст кўради одамлар.
Ким оларди душманини бағрига,
Уйларидан жой беради одамлар.
Мен узоқдан ҳориб-толиб
келаман,
Юракларга севинч солиб келаман.
Баҳор келса севинмайди ахир
ким,
Мен ҳар доим баҳор олиб
келаман!»

Машраб БОБОЕВ.

УЛКАМИЗ НОЗ-НЕЪМАТЛАРИ

УСМОН ОТА БОҒИДА

Янгийўл кўчаларида мева ортган машиналарнинг кети узилмайди. Ана боғдан янгигина узилган шафтоли машина кузовидан ошиб тошиб турибди. Қутиларга солинган қирмизи олманинг ёноғида қуёш ловуллайди. Ҳар олмани, ҳавасингиз келади.

— Бу боғларнинг макони қаерда?

Бу саволга янгийўллик ҳар бир киши ҳеч иккиланмай жавоб беради:

— Усмон ота боғидан!

Ҳа, шундай! Усмон Юсупов бу боғларнинг биринчи боғбони бўлган. Янгийўлдаги Усмон Юсупов номли боғдорчилик ва узумчилик комбинатининг ташкил топишида унинг хизматлари кўп. 1963 йилда ташкил топган бу комбинат республикамизга озмунча ноз-неъмат етказиб бермади. Бу йил комбинат боғбонлари 6390 тонна мева ва 6200 тонна узум армуғон этади.

Комбинатда учта совхоз ва тўртта бўлим ноз-неъматларни мўл-кўл етиштиришдек шарафли вазифага даъват этилган. Комбинат боғбонлари қабул пунктларига ҳар куни 80 тонна мева ва 50 тонна узум топширмоқдалар. Ҳар куни элга тортиқ қилинаётган сабзавотнинг ўзи 170 тоннага етмоқда. Эл дастурхонини ноз-неъматлар билан безашда комбинатга қарашли «Янгийўл», «Ўзбекистон 40 йиллиги» ва Тимирязев номли совхозларнинг боғбонлари астойдил меҳнат қилмоқдалар.

Боғбон ва соҳибкорларнинг шарафли ишида комбинатнинг иккинчи бўлими олдинда бормоқда. Бу бўлимнинг И. Халилов, Х. Назимов, М. Исаев ўртоқлар бошлиқ бўлган боғ ва сабзавот бригадалари коллективлари айниқса юксак натижаларга эришмоқдалар. Бўлим сабзавоткорлари 2300 тонна сабзавот топшириб йиллик планни бажардилар. Энди навбат — боғбонларга. Ҳар куни она-Ватанга ўнлаб тонна ҳўл мева армуғон этаётган бўлим боғбонлари ҳам тез кунда маррага етадилар.

Усмон Юсупов боғлар шайдоси эди. Унинг ташаббуси билан ташкил топган улкан боғдорчилик хўжалигида эл дастурхонини ноз-неъматлар билан безашда катта ишлар қилинмоқда. Комбинат соҳибкорлари ўз зиммаларидаги юксак вазифаларни шараф билан уддаламоқдалар.

Суратларда: (юқоридан пастга) 2-бўлим бригада бошлиғи М. Исаев, илғор ишчи Р. Кутунадзе комбинат боғларида етиштирилаётган ноз-неъматларни узишяпти. Пастдаги суратда комбинат ишчиларидан А. Акипов ва Қатанадзе ўртоқлар помидор жўнатишмоқда.

А. Тўраев фотоси.

Ҳосил байрами

МОСКВАДА ҚОВУН САЙИЛИ

Бугун Ватанимиз пойтахти Москванинг Максим Горький номли маданият ва истироҳат боғида ўзбек миллий чолғу асбоблари — карнай ва сурнайларнинг садолари янграйди. Истироҳат боғи байрам либосига бурканган. Бу ер Ўзбекистоннинг бир бурчагидек туюлади кишига. Кечгача боғда ўзбек куйлари дилларни хушнуд этади. Турли лотереялар ўйналади. Лотереяга қовун, тарвуз ва Ўзбекистонда етиштирилган бошқа хил мевалардан ютиб олиш мумкин. Концертлар намойиш қилинади, ўзбек фильмлари кўрсатилади.

Қовун сайилининг расмий очилиши кечқурун соат 18 да бўлади. Ана шу дақиқаларда Ўзбекистон радиосининг рамзий навоси янграйди. Қовун-тарвуз таъмини татиб кўриш маросими ўтказилади. Бу байрам «Андижон полкаси» рақси билан тугайди.

Бу йил қовун сайили СССР Маданият министрлиги ва Москва шаҳар ижроия комитети маданият бошқармасининг таклифига биноан биринчи марта Москвада ўтказилмоқда. Қовун сайили ўтказилиши маданият ва истироҳат боғлари ҳаваскорлик санъати коллективларининг Бутуниттифоқ фестивали кунларига тўғри келиши яна ҳам завқли. Шу кунгача икки ҳафта мобайнида Москвада Украина, Молдавия, Грузия ва бошқа иттифоқдош республикалар ҳосил байрамлари ўтказилди. Ҳосил байрами Ўзбекистоннинг қовун сайили билан якунланади.

Қовун сайили ҳақиқий ҳосил байрами тусини олади. 400га яқин ўзбекистонликлар иштирок этишади. Улар орасида республикамизнинг уста боғбонлари, соҳибкорлар, қишлоқ хўжалик илғорлари, Социалистик Меҳнат Қаҳрамонлари, олий мукофот нишондорлари, бадиий ҳаваскорлик коллективларининг аъзолари ҳам бор. Қовун сайили тантаналарида Ўзбекистон ССР халқ артисти машҳур кулги устаси Акрам Юсупов, Тошкент халқ филармонияси, республика колхозларидан танлаб олинган бадиий ҳаваскорлик тўгаракларининг санъатсеварлари ҳам ўз маҳоратларини москваликлар даврасида кенг намойиш этадилар.

ПОЙТАХТИМИЗ МЕҲМОНЛАРИ

ЎТКИР ЗЕҲНЛИЛАР САҲНАМИЗДА

Пойтахтимиздаги Свердлов номли концерт зали шу кунларда яна санъат ишқибозлари билан гавжум бўлиб турибди. Бу сафар одатдагидек концерт томошаси эмас, балки ўзгача томоша намойиш этилмоқда. Бутуниттифоқ телевидениеси томонидан ўтказилган «Алло, талантларни қидирамиз» номли ўткир зеҳнлилар мушоираси мусобақалари ғолиблари Тошкентга меҳмон бўлиб келишди. 1970 йилги мусобақалар ғолиби Минск Политехника институти командаси ва 1971 йил совриндори Одесса терма командаси бу сафар пойтахтимиз саҳнасида ўз маҳорат ва талантларини намойиш этмоқдалар. Москвалик Наталия Пестун ва Валентина Дзиковицкая, свердловсклик Валентин Василевский, новосибирсклик «Аэлита» квартети томошабинлар олқишига сазовор бўлишмоқда. Ўзининг кувноқ ва ҳозиржавоблиги билан томошабинлар олқишига сазовор бўлиб келаётган Александр Масляков бу сафар ҳам ўткир зеҳнлилар мусобақасини моҳирлик билан бошқармоқда.

«Алло, талантларни қидирамиз» томошасида айниқса Одесса терма командаси ўзининг ҳозиржавоблиги ва топқирлиги билан алоҳида ажралиб турмоқда.

Рассом Н. МЕЛАМЕД пойтахтимиз меҳмонлари томошаларида қатнашиб, суратлар ишлаб келди. (Чапдан ўнгга) А. Масляков, В. Волович, Г. Харик, В. Дзиковицкая, Н. Пестун, В. Василевскийлар саҳнада.

ТЕЛЕТАЙП ЛЕНТАСИДАН

◆ КАРАҚАС, 27 август. (ТАСС). Халқ сайлов ҳаракати партиясининг депутатлари Никсон ҳукумати томонидан долларни «қутқазиб қолиш» учун қабул қилинган иктисодий тадбирларни қораладилар. Улар ўз баёнотида бу чоралар мамлакатнинг миллий экономикасига зарар етказади, бу зарар 20 миллион долларга етиши мумкин, деб таъкидладилар. Депутатлар мамлакатдаги Америка нефть компанияларининг оладиган фойдасига солинадиган солиқни кўпайтиришни ва АҚШ билан тузилган ҳамда тенг ҳуқуқли бўлмаган савдо шартномасини қайтадан кўриб чиқишни талаб қилдилар.

◆ САН-ХОСЕ, 27 август. Коста-Рикада Ҳинди-Хитой халқлари билан бирдамлик ҳафталиги тамом бўлди. Мамлакатда ўтказилган митингларда Америка империализмининг Вьетнам, Лаос ва Камбоджага қарши агрессив уруши кескин қораланди.

Олий ўқув юртларининг студентлари Вьетнамда госпитал қуриш фондига маблағ тўплаш кампаниясини бошлашга қарор қилдилар.

◆ ЛИМА, 27 Ҳарбий тўнтариш натижасида тахтдан туширилган Боливиянинг собиқ президенти генерал Хуан Хосе Торрес Перу пойтахтига келди. Перу ҳукумати унга сиёсий бошпана берди.

ЧЕТ ЭЛЛАРДА

ТИНЧЛИК ВА ХАВФСИЗЛИК МАНФААТЛАРИНИ КЎЗЛАБ

БЕРЛИН, 27 август. (ТАСС). Германия Коммунистик партияси Марказий Комитети баёнот эълон қилди. Марказий Комитет бу баёнотида Ғарбий Берлин масаласида тўрт томонлама олиб борилган музокаралар давомида битим лойиҳаси тузилганлигидан мамнун эканлигини билдиради.

АДН агентлиги Дюссельдорфдан хабар беради: баёнотда Ғарбий Берлин масаласи юзасидан ўзаро келишиб тузилган битим лойиҳаси тинчликни таъминлаш, кескинликни юмшатиш ва Европа хавфсизлиги учун курашда олға қараб қўйилган анча катта қадам эканлиги таъкидлаб ўтилади.

Ана шу битим лойиҳаси, деб уқтириб ўтади Германия Компартияси Марказий Комитети, Совет Иттифоқи, Германия Демократик Республикаси ва бошқа социалистик мамлакатлар муштарак тинчликсевар сиёсатининг эришган ютуғидир.

ПОЛЬША. Глобувдаги қўрғошин эритиш комбинатининг биринчи навбати планда кўрсатилганидан олти ой илгари ишга туширилди. Шу йилнинг ўзидаёқ мамлакат бу комбинатдан 40 минг тонна электролит қўрғошини олади. Бу комбинат Европадаги энг катта корхона лардан ҳисобланади. Суратда: қуюв цехи. ЦАФ—ТАСС фотоси.

ЧАДДА ТЎНТАРИШ ЯСАШГА УРИНИШ

ЯУНДЕ, 27 август. (ТАСС). Форт-Лами радиосининг хабар беришича, бугун Чад Республикаси пойтахтида давлат тўнтариши ясаш учун уриниб кўрилган.

Хабарда айтилишича, тўнтариш ясаш йўлидаги уриниш бостирилган, фитначиларнинг бошлиғи Аҳмед Абдалла ўзини ўзи ўлдирган, фитнанинг бошқа раҳбарлари эса қамоққа олинган.

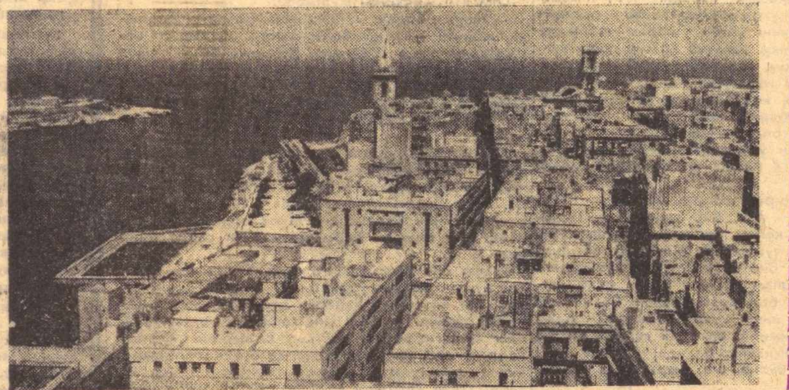

Ла-Валетта — Урта Ер денгизидаги Мальта орол давлатининг пойтахти. Шаҳар қоялар устида тикланган бўлиб бундан 400 йил муқаддам бунёд этилган.

Ю. Тиссовский фотоси, (ТАСС).

АЛОҲИДА УРУШ

Ҳинди—Хитой фронтларида

Лаосга доир 1962 йилги Женева битимлари имзолангандан бери орадан тўққиз йил вақт ўтди. Шу битимларда Ҳинди-Хитой ярим оролида жойлашган Лаоснинг суверенитети, мустақиллиги, бетарафлиги, бирлиги ва территориал бутунлиги тан олинган эди. Шу ўтган давр ичида Лаос халқи мазкур битимларни ҳар доим бузиб турган америка империалистларига қарши қаҳрамонона курашни давом эттирди.

Бутун Ҳинди-Хитой халқига қарши урушда Лаосни стратегия базаси деб ҳисоблаётган Америка империалистлари Лаосдаги можаронинг тинч йўл билан бартараф қилинишига халақит беришга бор кучларини сарфламоқдалар. Америка Қўшма Штатларининг Марказий разведка бошқармаси ёрдами билан Лаоснинг коалицион ҳукумати ағдариб ташланганидан кейин бу мамлакатда бошланиб кетган урушга Америка матбуотида «алоҳида уруш» деб ном берилди. Аммо бу агрессия империалистик стратегия ва тактиканинг барча одатдаги методлари билан олиб борилмоқда.

Етти йилдан бери Америка авиацияси Лаос территориясини қаттиқ бомбардимон қилмоқда. Ишончли маълумотларга қараганда, ҳар куни бу мамлакат территориясига 3 минг тонна бомба ташланмоқда. Яқинда Американинг Ассошиэйтед Пресс агентлиги тарқатган хабарда айтилишича, АҚШ конгрессидаги доиралар Лаосни мана шундай бомбардимон қилиш йилига икки миллиард долларга тушаётир, деб тахмин қилмоқдалар. Бундан ташқари, яна ўша доираларнинг ҳисобига қараганда, Америка Лаосдаги реакцион кучларга ҳар йил беш миллион доллар миқдорида ёрдам бериб турибди. Бу «ёрдам»нинг катта қисми Марказий разведка бошқармаси орқали берилмоқда ва ҳарбий мақсадларга сарфланмоқда.

Шу йил баҳорда Америка — Сайгон қўшинлари қуйи Лаос районига очиқдан-очиқ бостириб кирдилар. Ҳозир Американинг расмий кишилари, Лаос территориясида «Американинг жанговар қисмлари йўқ», деган гапларни айтмоқдалар. Бироқ бу даъвони оз-моз «аниқлашга» тўғри келади. Ҳатто АҚШ давлат департаментининг расмий маълумотларига қараганда ҳам Лаосда минг нафардан кўпроқ америкаликлар бор, аслини олганда булар ҳарбий кенгашчилар бўлиб ишламоқдалар. Уларнинг ҳарбий кийимда бўлмаганликлари аҳволни ўзгартирмайди. Америка ҳарбий атташеси аппаратининг ўзидагина АҚШнинг 250 нафар ҳарбий хизматчиси ишлаб турибди.

Таиланд қўшинларининг Лаос территориясида турган қисмларини Қўшма Штатлар пул билан тўла таъминлаб турибди. Бу ҳарбий қисмлар штатида камида беш-олти минг киши бор. Шуни ҳам айтиб ўтиш керакки, АҚШ конгресси Лаосда ёлланган кишиларни сақлаб туришни ва қувватлашни таъқиқловчи қонун қабул қилган бўлса ҳам, аммо Қўшма Штатлар ҳукумати бу қонунни четлаб ўтиб, Таиланд қўшинларининг Лаосдаги қисмларини пул билан таъминлаб турибди. Америка Марказий разведка бошқармасининг мактабларида таълим олган Камбоджа қўшинлари ҳам Лаосда жанг қилмоқда.

Шу билан бирга, АҚШ Лаос ватанпарварларига қарши конли уруш олиб бораётган Лаоснинг реакцион генерали Ванг Пао қўл остидаги «махсус қўшинларни» ҳам пул билан таъминлаб турибди. Бундан бир неча ҳафта аввал «махсус кучлар» ва Марказий разведка бошқармаси ёллаган солдатлар Америка авиациясининг мададига таяниб Кўзалар водийсидаги Сиенгкуанг деб аталган муҳим стратегия районига янги ҳужум бошладилар. АҚШнинг Лаосда олиб бораётган «алоҳида уруши» амалда мана шундай тарзда давом эттирилмоқда.

Маълумки, осиёликларни осиёликларга қарши урuштириш президент Никсоннинг машъум «Гуам доктринаси»да кўзда тутилган план бўлиб, Лаосда ҳам шу план амалга оширилмоқда.

Лаос ватанпарварлик фронти Лаос халқининг ҳақиқий манфаатларини ифодалаб турибди. Лаос халқи Америка империалистларининг ёвуз режаларини барбод этиш ва ўзини озод қилиш учун олиб бораётган курашни тўла ғалаба қозонишгача давом эттиришга маҳкам бел боғлаган.

Шу билан бирга Лаос ватанпарварлик фронти бу можарони тинч воситалар билан бартараф қилишга интилаётганлигини ва шундай қилишга тайёр эканлигини неча марталаб айтди. 1970 йилнинг бошидаёқ Лаос ватанпарварлик фронти можарони сиёсий бартараф қилишнинг беш моддадан иборат лойиҳасини таклиф қилди. Шу йил 22 июнда Лаос ватанпарварлик фронти тинчлик ўрнатишга қаратилган янги таклиф билан чиқди. У бутун Лаос территориясида ўт очишни тўхтатишни ва шу тариқа Лаоснинг манфаатдор томонлари миллий келишиш мақсадида дарҳол учрашишлари учун қулай шароит яратиб беришни таклиф қилди. Бироқ Қўшма Штатлар бунга жавобан агрессияни кенгайтириб юбордилар. Лаоснинг ватанпарвар кучлари тўпланган Кўзалар водийсида янги ҳужум бошлаб юбордилар.

Лаос халқининг империалист агрессорларга ва уларнинг малайларига қарши мардонавор кураши давом этмоқда. Лаос ватанпарварларининг адолатли иши ғалаба қилишига қатъий равишда амин бўлган бутун дунёдаги тинчликсевар кучлар Лаос халқининг бу курашини кенг равишда қўллаб-қувватламоқда.

С. ИВАНОВ.
(ТАСС).

Редактор М. ҚОРИЕВ.

РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР

Я. М. СВЕРДЛОВ НОМЛИ КОНЦЕРТ ЗАЛИДА
1, 2, 3 сентябрда

ЁШ ИЖРОЧИЛАР ГУЛШАНИ

ҚАТНАШАДИЛАР:

Камолиддин РАҲИМОВ (Наманган), Ҳалима ҲОЛБОБОЕВА (Марғилон), Гулшод ОТАБОЕВА, Дилором ҚАЮМОВА, ТЕЛЬМАН ҲАСАНОВ, Толибжон МУЛЛАЖОНОВ, Назира ШЕРАЛИЕВА, Қизлархон ДУСТМУҲАМЕДОВА, Ҳалимжон ЖУРАЕВ, Роза КАКУРИЕВА, Аҳмаджон ШУКУРОВ, Азим АЗИЗОВ, Дилафруз ЖАББОРОВА, Абдуқодир МУМИНОВ.

УЗБЕК ХАЛҚ ЧОЛҒУ АСБОБЛАРИ АНСАМБЛИ

Музика раҳбари — Узбекистон ССРда хизмат кўрсатган артист Салоҳиддин ТУХТАСИНОВ.

Программани Уткир СИДДИҚОВ олиб боради.

Концерт кеч соат 8 да бошланади.

Билетлар концерт зали кассасида кундуз соат 2 дан сотилади.

«УЗБЕККОНЦЕРТ»
Я. М. СВЕРДЛОВ НОМЛИ КОНЦЕРТ ЗАЛИДА
4, 5 сентябрда
ФАРҒОНА ВОДИЙСИ БУЙЛАБ
ТАБАССУМ САЙИЛИ ҚАТНАШЧИЛАРИНИНГ

ҲИСОБОТ КОНЦЕРТИ

ҚАТНАШАДИЛАР:

Узбекистон ССРда хизмат кўрсатган артистлар — Олмахон ҲАЙИТОВА, Тўхтахон РИСМЕТОВА.

Солистлар — Фахриддин УМАРОВ, Ҳасан ЙУЛДОШЕВ, Одилжон ОХУНЖОНОВ, Дилором ҚАЮМОВА, Иброҳимжон ИСҲОҚОВ, Дилафруз ЖАББОРОВА, Роза КАКУРИЕВА, Гулчеҳра ИСМОИЛОВА, Саида ТОЛИБОХУНОВА, ИЖРОҚУМБУВА, Ғоибота ТОШМАТОВ, Мамарози ИСҲОҚОВ, Зайнобиддин ЮСУПОВ, Йулдошхон НОСИРОВ, Мадамин ЮСУПОВ, Неъматжон ТОШМАТОВ ва бошқалар.

УЗБЕК ХАЛҚ ЧОЛҒУ АСБОБЛАРИ АНСАМБЛИ

Музика раҳбари — Узбекистон ССРда хизмат кўрсатган артист Салоҳиддин ТУХТАСИНОВ.

Программани Узбекистон ССР халқ артисти Амин ТУРДИЕВ ва Ғулом ТОЖИ-АЪЛОЕВ олиб борадилар.

Концерт кеч соат 8 да бошланади.

Билетлар сотилмоқда.

ТЕЛЕВИДЕНИЕ БУГУН

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

9.45 — ТОШКЕНТ. Узбек тилида: 9.50 — Хаёлпарастлар (бадиий фильм), 10.55 — МОСКВА, 17.55 — ТОШКЕНТ, 18.00 — Қизил галстук. Рус тилида: 18.40 — Юлдузча, 19.10 — Ахборот. Узбек тилида: 19.30 — Шахтёрлар кунига бағишлачган кўрсатув, 20.30 — Телеочерк, 20.40 — Резедентнинг тақдири (бадиий фильмнинг, 2-серияси), 21.50 — Дала ишлари кундалиги, 22.10 — Ахборот, 22.30 — Эстрада шинавандалари сизлар учун, 23.40 — МОСКВА.

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

10.00 — ТОШКЕНТ. Ўқув кўрсатувлари, 16.00 — МОСКВА.

УЧИНЧИ ПРОГРАММА

17.00 — ФРУНЗЕ, 18.00 — Футбол: «ОЛГА» (Фрунзе) — «ЛОКОМОТИВ» (Москва) 2-тайм, 19.55 — Уш кўрсатади, 21.30 — МОСКВА.

ТЕАТР

МУҚИМИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ МУЗИКАЛИ ТЕАТРИДА — 29/VIII да Лақма.

КИНО

ҚИШКИ БИНОДА

Уғирланган поезд — «ЎЗБЕКИСТОН» (жуфт соатларда), «ЧАЙКА» (кундуз ва кечқурун), «МОСКВА» (эрталаб соат 11 ярим, кундуз соат 3 ярим, 5 ярим, ва кеч соат 7 ярмида).

Менинг охирги тангоим — «КЎКЧА», «ҲАМЗА» (кундуз ва кечқурун).

Тасодифий муҳаббат — «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ», «ВОСТОК» (жуфт соатларда), «ТОШКЕНТ СОВЕТИНИНГ 50 ЙИЛЛИГИ» (кеч соат 8, 10 да).

Аннанинг бахти — «СПУТНИК», «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ» (тоқ соатларда), «ДРУЖБА» (жуфт соатларда).

Музика садолари — САНЪАТ САРОЙИ (кундуз ва кечқурун).

Лақма — «СПУТНИК» (жуфт соатларда).

Монпарнас, 19 — «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (тоқ соатларда).

Комиссарлар — «ДРУЖБА» (тоқ соатларда).

Сайҳа (2 серия, ўзбек тилида) — НАВОИЙ номли (кундуз соат 1, 3.40 минут, кеч соат 6.20 минут, ва 9 да).

Асосий зарба — «МОСКВА» (кундуз соат 1 ярим ва кеч соат 9 да).

Денгиз қўшиғи — «ТОШКЕНТ СОВЕТИНИНГ 50 ЙИЛЛИГИ» (кундуз соат 12, 2, 4 ва кеч соат 6 да).

ЁЗГИ БИНОДА

Тасодифий муҳаббат — «ФЕСТИВАЛЬ».

Уғирланган поезд — «ХИВА».

Журналист — НАВОИЙ номли.

Қанони Долоснинг саргузаштлари — ТЕЛЬМАН номли.

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ — Орган Центрального Комитета Компартии Узбекистана, Верховного Совета и Совета Министров Узбекской ССР.

Бизнинг адрес ва телефонлар: ТОШКЕНТ «ПРАВДА ВОСТОКА» кўчаси №26. Редактор — 336545, Редактор ўринбосарлари — 337914, 330683. Масъул секретарь — 334455. Масъул секретарь ўринбосарлари — 337283. Партия турмуши — 333469, 337221. Марксизм-ленинизм назариясини пропаганда қилиш — 331455. Халқаро ҳаёт — 337221. Саноат, капитал қурилиш ва транспорт — 334780. Совет қурилиши — 333253. Қишлоқ хўжалиги — 337604. Адабиёт ва санъат — 332036, 331218. Фан, мактаб ва олий ўқув юртлари — 334451. Маҳаллий ахборот ва спорт — 331424. Оммавий ишлар ва хатлар — 338679, 333553. Иллюстрация — 334524. Стенографистка — 337343. Корректура — 337162. Эълонлар — 338142. Коммутатор — 330249, 330250, 330251, 330252, 330253, 330254, 330255, 330256, 330257, 330258. ОБЛАСТЬ МУХБИРЛАРИ, Андижон — 48—85, Бухоро — 3—31—42, Қарши — 38—42, Нукус — 42—62, Самарқанд — 31—972, Термиз — 54—01, Урганч — 34—55, Фарғона — 4-29-44, Гулистон — 22-09.